

GORSKI

reševalec

Ama Dablam 6856m - november 2013

Kako do novega dela opreme - Pogovor z Mihom Žumrom

Padec naveze Cankar - Perko v severni steni Storžiča

Izdajatelj: Društvo GRS Tržič

Pripravil in uredil:
Matija Perko

Lektoriranje:
Veronika Perko

Oblikovanje in prelom:
Janez Rožič

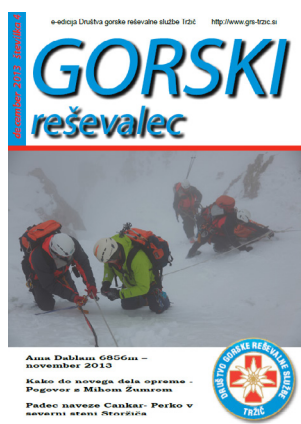
Izbor fotografij:
Vili Vogeltnik

Format: Spletna izdaja

ISSN 2350-4617

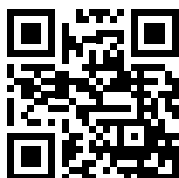
Članke so prispevali člani
društva GRS Tržič

Za vsebino prispevkov so
odgovorni avtorji

Naslovnica: foto Vili Vogeltnik

Vse dosedanje izdaje publikacije "Gorski reševalec" so dostopne v elektronski obliki na spletni strani
<http://www.grs-trzic.si>

VSEBINA

<i>Četrtri številki na pot</i>	4
Slavko Rožič načelnik GRS Tržič	
<i>Beseda urednika</i>	4
Matija Perko	
<i>Zapustil nas je Franc Primožič - Krvín</i>	5
<i>Varstvo pred snežnimi plazovi nekoč in danes</i>	7
Manca Volk Bahun, Geografski inštitut Antona Melika ZRC SAZU	
<i>Kako do novega dela opreme - pogovor z Mihom Žumrom</i>	11
Matija Perko	
<i>Testiranje sistema DMR</i>	15
Primož Rožič	
<i>Boštjan Fon, Pogled z druge strani časopisnega papirja</i>	17
Klemen Belhar	
<i>Usposabljanje s pomočjo helikopterja - modul A1</i>	20
Matjaž Kos	
<i>Skrbnika vozil v DGRS Tržič - Bojan Žohar in Jože Godnov</i>	21
Jože Godnov	
<i>Ama Dablam (6856 m) - november 2013</i>	22
Sašo Rožič	
<i>Avantura Balkan</i>	31
Slavko Rožič	
<i>Padec naveze Cankar-Perko v severni steni Storžiča</i>	35
Peter Rožič	
<i>Nekaj statističnih podatkov GRS Tržič</i>	39
Primož Štamcar	

Četrta številka na pot

Slavko Rožič načelnik GRS Tržič

Četrto številko smo pripravili hitro, ker smo dobro planirali in si jo po svoje res želeli. Pravzaprav ni toliko drugačna od predhodnih, pomeni pa prehod v najstniška leta. Nekje med zrelostjo in še malo naivnim otroškim navdušenjem smo spet pripravili kopico zanimivih prispevkov, vezanih na delo in življenje gorskih reševalcev. Kljub temu, da se sliši precej enostavno, je v resnici zelo

težko priti do novih in izvirnih vsebin. Krog piscev je omejen, naše delo se konec koncev vrti okrog istih stvari in po nekaj pisanjih je težko najti vsebine, ki bi zanimale nas, kaj šele širše bralstvo. Ena od možnih rešitev bi bila lahko manjša periodičnost, zajem širšega kroga piscev, sodelovanje s krovno Zvezo ali sorodnimi organizacijami. Rešitve in nove ideje bomo iskali naprej, vsekakor pa želja po ustvarjanju in beleženju v pisani besedi ostaja.

V prihodnjem letu bo minilo osem let, odkar sem prevzel načelništvo postaje. Podobno kot pri pisanju je tudi pri vodenju pomembno, da se pojavijo nove in izvirne vsebine, novi ljudje, ki prinesejo spremembe. Občutek, da je postaja v dobri kondiciji in primernem stanju, je za načelnika podoben občutek kot po kakšnem zahtevnem plezanju – veš, da si opravil dobro delo, in si na to ponosen. Krepak stisk roke nasledniku z željami po uspešnem in kreativnem delu se bliža, po svojih močeh pa nameravam še naprej sodelovati pri delu Društva, izzivov in dela za pridne roke je vedno dovolj.

Sedaj pa še na kratko o aktualnih temah. Zima je pred vrati, čaka nas nekaj obveznih usposabljanj, upam, da nam bo postregla z zadostno količino snega in ledu za lepa doživetja v gorskem svetu. Ker neprenehoma pridigam o varnosti in upravljanju s tveganjem, naj tudi tokrat ne bo drugače. Če ne boste dobro načrtovali tur v gorah in upoštevali možnih pastí, boste načrtovali bližnjico do nesreče. Tega si ne želimo ne mi, še manj pa vi. Zatorej vam želim obilo dobro planiranih, lepih in varnih dni v gorah.

Beseda urednika

Matija Perko

Pred nami je četrta številka biltena Gorski reševalec društva GRS Tržič. Potrebno je bilo kar nekaj truda, veliko motivacije, da smo zopet zapregli naše možgane in pognali kolesje. Mislim, da je v GRS še veliko tem, ki jih lahko spravimo na papir, a je včasih težava iz posameznikov kaj izvleči. No, če smo vztrajni, že nekaj "rata". Najprej smo reševalci, šele potem vse drugo. Tegobe krize in čudnih razmer v družbi pa so se dotaknile tudi nas, zato ima vsak dovolj svojih problemov.

Kako nastane publikacija, kaj je za to potrebno opraviti, ni skrivnost, vsekakor pa pomeni veliko dela. Tukaj bi rad omenil Janeza (Rožiča), ki tiho in skromno opravi svoj del nalog, da bilten lahko berete. Zanimivo je, da praktično vsa dela opravimo reševalci našega društva in naši prijatelji. Ko imamo pred seboj cilj, je vse lažje in nekako gre. Potrebno je povedati, da smo tokrat delo opravili v kratkem času.

V 4. številki GORSKEGA REŠEVALCA smo več prostora namenili različnim pogledom in tematskim člankom. Sam želim v bodoče postopoma predstaviti različna "delovna mesta" in funkcije v društvih in GRZS.

Upam, da bodo bralci ob branju člankov našli kaj zase. Vedno znova ugotavljam, da predvsem v zgodovinskih zapisih veliko pozabimo ali ne zabeležimo, kljub sodobni tehnologiji, ki nam je na voljo. Zaradi tega včasih porabimo veliko energije za preprost podatek, za katerega mislimo, da je zabeležen, a ugotovimo, da pač ni. Zato naj vam ne bo težko kaj zabeležiti in shraniti. V prihodnosti vam želim veliko užitkov v gorah in malo reševalnih akcij.

Zapustil nas je Franc Primožič - Krvin

Dragi prijatelj Franci,

naključje je hotelo, da te je zadnja obolelost dva tedna nazaj doletela na poti pod Krimom v družbi prijateljev iz vrst tržiških gorskih reševalcev – veteranov. Kljub boleznim si bil dobre volje, poln šegavih misli in spominov na mnoge poti in trenutke, ki smo jih preživeli skupaj. Trdno smo verjeli, da te kmalu spet srečamo, ko so modre luči zlovešče utripale po cesti proti Ljubljani ...

Življenjska zibelka ti je stekla 8. marca 1930 na Vrhniku. Kmalu pa si postal ponosen Tržičan, kar si vedno rad poudaril. Že mlad si svoje življenje zapisal svojima največjima vrednotama: domoljubju in naravi. Trdno zvest in zavezan si jima ostal do tvojega zadnjega dne. Naravi in gozdu si se posvetil tudi poklicno.

S članstvom v tržiškem Alpinističnem odseku leta 1947 si se za vedno zapisal goram. Z vrstniki plodovite prve povojne generacije tržiških alpinistov si nizal vzpone, od domačega Storžiča, Julijcev in Kamniških Alp. Že takrat si bil na bosanskem Prenju in drugih jugoslovanskih gorah. Potem so sledili Lienški Dolomiti, Veliki Klek, italijanski Dolomiti in Centralne Alpe s streho Evrope, kar je tisti čas pomenilo vreden podvig.

Predanost alpinizmu in uspešnost sta te pripeljali v vrste tržiških gorskih reševalcev, kjer si za dolga desetletja postal nepogrešljiv član uglednega reševalnega moštva kot aktiven reševalec in član vodstva postaje. S svojim veselim značajem si tudi v najtežjih in najbolj žalostnih trenutkih reševalnega dela znal vlivati optimizem in trdno voljo. V sebi pa si bil čuteč človek, kar si najbolj iskreno izrazil v zapisu ob 50-letnici GRS v Tržiču, o reševalni akciji 7. julija 1949 v Storžiču, ko sta umrla prijatelja alpinista Edi Perko in Joža Cankar.

Opravil si čez petsto alpinističnih vzponov. V svojem dolgem članstvu med reševalci si sodeloval na mnogih reševalnih akcijah in v različnih aktivnostih gorske reševalne službe.

Še veliko je področij tvojega udejstvovanja v naravi, ki si jim bil neizmerno predan. Bil si uspešen alpski smučar in kasneje dolgoletni funkcionar v tržiškem Smučarskem klubu. Z bogatimi izkušnjami, predvsem pa zagnanostjo za delo si pustil neizbrisen pečat v razvoju tržiškega športa, kot funkcionar v društvu TVD Partizan, tržiški Športni zvezi in prav do konca v Splošnem športnem društvu Tržič. Bil si predan lovec in občutljiv varuh narave. Svojo ljubezen do živali si izkazoval kot vzgojitelj psov, saj si bil tudi med ustanovitelji Lovsko kinološkega društva Gorenjske.

Posebej si bil zavezan domoljubju, iskreni ljubezni do svojega naroda in slovenske domovine. Prepoznavno sled si Tržiču zapustil kot dolgoletni častnik v enotah Teritorialne obrambe. Kmalu po njeni ustanovitvi leta 1968, pa vse do leta 1988, si opravljal dolžnost načelnika Občinskega štaba TO Tržič. Z izkušnjami gornika in reševalca si v reorganizaciji TO sredi osemdesetih let pomembno prispeval k formiranju njenih gorskih enot, posebej v povezanosti z GRS, kjer so tržiške rešitve služile kot zgled. S pokojnim majorjem Ivkom Bergantom

Franci Primožič (foto: Vili Vogeltnik)

sta tržiški TO postavila trdne vojaške temelje in z mlajšimi pripadniki ustvarila zgleden tovariški kolektiv in dragoceno zapuščino za prelomne slovenske dni leta 1991.

Svojo predanost domoljubju in pravičnemu spoštovanju zgodovine si po upokojitvi iz TO nadaljeval z zelo aktivnim delom v organizaciji Zveze borcev za vrednote narodnoosvobodilnega boja in v Zvezi slovenskih častnikov, v kateri si bil tudi častni član.

Dragi Franci,

lepa in plodna življenjska pot ostaja za teboj. Kot dolga, globoka smučina v snegu na tebi najljubših samotnih tržiških gorskih poteh. Ustavil si korak in zastal, za vedno. Kot bi sedel pred tvojo kočico za Šijo in se čuteče zamislil o dolgi, ustvarjalni in vedri poti, ki si jo prehodil skozi triinosemdeset let. Hvala ti za iskreno prijateljstvo in neštete poti, ki smo jih prehodili skupaj! Počivaj v miru ob vznožju tvojih tržiških gora.

V imenu vseh tvojih prijateljev alpinistov, gorskih reševalcev, smučarjev, športnikov, lovcev, kinologov, pripadnikov TO, častnikov in borcev NOB izrekamo tvoji soprogi, gospe Miri naše iskreno sožalje!

Reševalci GRS Tržič

Varstvo pred snežnimi plazovi nekoč in danes

Manca Volk Bahun, Geografski inštitut Antona Melika ZRC SAZU

Začetek meseca oktobra je sneg že pobelil vrhove naših gora in "zimoljubi" s(m)o se že veselili, da je to dober obet za dolgo in s snegom bogato zimo. "Dobre obete" so visoke temperature kmalu odplaknile in ostala so nam le še ugibanja, želje in nestrpna pričakovanja nove zimske sezone.

Z zimo in s snegom pa se v gore, hribe in na vse bolj strme hribčke vračajo tudi snežni plazovi. Mogoče je v teh toplih dneh kar malo čudno govoriti o snegu, kaj šele o plazovih, vendar si je, preden se začne zares, dobro osvežiti spomin, da nas sneg, predvsem pa plazovi ne bodo presenetili preveč.

Naraven pojav ali naravna nesreča?

Snežni plazovi so v visokogorju (pa tudi kje nižje) povsem običajen naraven pojav. Ti procesi delujejo že od nekdaj in so sestavni del alpskih (in predalpskih) pokrajin, ne glede na človeka. Kot taki predstavljajo nevarnost, zaradi katere lahko pride do škode ali nesreče. Obstoj pojavov (oz. nevarnosti) v pokrajini, ki napovedujejo, da se človeku (ne pa naravi – zanj je to sestavni del prilagajanja naravnim spremembam oziroma del procesa vzpostavljanja dinamičnega ravnovesja) lahko zgodi nekaj neprijetnega, imenujemo ogroženost.

Ogrožen odsek poti na Zelenico (foto: Manca Volk Bahun)

Plazovi običajno ne povzročajo večje škode, saj so njihove poti že ustaljene, plaznice pa prilagojene. Ko je snega več pa se plazovina razlije nekoliko širše/dlje, kar predvsem v gozdovih lahko povzroči večjo škodo. Kot smo omenili, gre za povsem običajne naravne pojave, ki se v različnih razsežnostih pojavljajo vsako leto. Če se zgodi, da je pri tem poškodovan človek ali njegova infrastruktura, pa namesto o naravnem pojavu začnemo govoriti o (naravni) nesreči.

S svojimi dejavnostmi in spremembami prostora je človek posegel tudi v okolje, ki je bilo nekoč pozimi namenjeno predvsem plazovom, zato se je pokazala potreba po različnih ukrepih varstva pred njimi. Ti ukrepi snežne plazove bodisi preprečujejo, jih preusmerjajo ali pa nam pomagajo, da se jim izognemo ali jih napovedujemo.

Snežni plazovi nekoč

Kot smo že prej večkrat omenili, snežni plazovi niso od včeraj. V literaturi lahko vidimo, da so o snežnih plazovih poročali že antični zgodovinarji, prav gotovo pa so se dogajali že prej. Omenjeni so tudi v opisu Hanibalovega pohoda čez Alpe (218–201 pr. n. š.), kjer je Hanibalova vojska pozimi prečila zasnežene alpske prelaze in napadla rimsko cesarstvo s strani, od koder jih niso pričakovali. Vojaki so bili slabo opremljeni za zimske razmere, zato jih je veliko umrlo zaradi mraza in prežečih snežnih plazov. Tudi grški geograf Strabo omenja lavine na Kavkazu in popotnikom svetuje, naj pri prečenju snežnih pobočij uporabljajo dolge palice, po katerih jih bodo reševalci lažje našli. Več omemb plazov poznamo tudi iz srednjega veka. Leta 1438 je andaluzijski vitez Pero Tafur poročal, da vojaki s streljanjem prožijo plazove in tako zmanjšujejo nevarnost na gorskih stezah (Planinski vestnik 1952). Med žrtvami plazov so bili predvsem popotniki, trgovci, domačini, lovci in vojaki.

V zadnjih nekaj sto letih je poročil o nesrečah in ukrepih varstva pred njimi vse več. Zelo veliko žrtev snežnih plazov je prispevala tudi prva svetovna vojna, kjer je bilo proženje snežnih plazov tudi ena od taktik onesposobitve nasprotnika oziroma kot orožje za množično uničevanje.

Šele v prejšnjem stoletju se je z razvojem tehnike in znanj plazove začelo resneje opazovati, nadzorovati in preprečevati. Zelo veliko vlogo je pri raziskovanju snežnih plazov prispeval Švicarski zvezni inštitut za raziskovanje snega in plazov. Državna komisija za sneg in plazove je začela delovati že leta 1931, inštitut pa je bil uradno ustanovljen dobrih 10 let kasneje (1942). Švicarji še danes ostajajo vodilna sila pri raziskovanju snega in snežnih plazov. V zimski sezoni pa večkrat dnevno skrbijo za izdajanje aktualnih lavinskih biltenov v več jezikih.

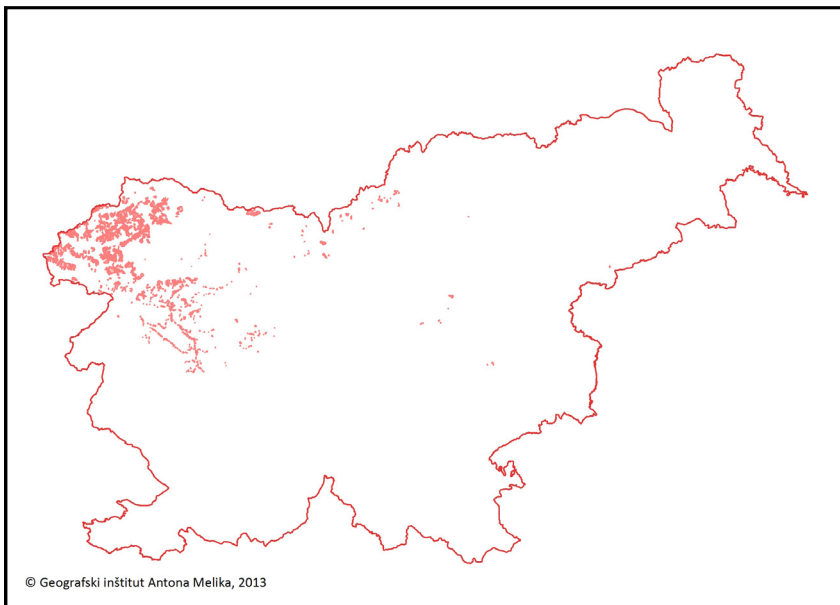
V Sloveniji takšnih raziskovalnih institucij nimamo, prav tako tudi nimamo krovne službe, ki bi skrbela za opazovanje in preprečevanje snežnih plazov, kar pa še ne pomeni, da na tem področju ni bilo nič narejenega in da se z raziskovanjem snežnih plazov nihče ne ukvarja. Za izdajanje lavinskega biltena skrbi Agencija Republike Slovenije za okolje, raziskovanje snega in plazov pa je razpršeno med različne institucije.

Snežni plazovi v Sloveniji danes

Človek je naravo vedno opazoval in se ji poskušal prilagajati, nevarnosti pa izogniti. Tako so se v Sloveniji večje spremembe pri opazovanju začele zaradi številnih rušilnih plazov v petdesetih letih prejšnjega stoletja. Takrat se je pokazala potreba, da se nevarna območja tudi sistematično popiše in se tako v prihodnosti prostorske načrte prilagodi prežečim nevarnostim. Tako je na Hidrometeorološkem zavodu Republike Slovenije in kasneje v Podjetju za urejanje hudournikov začel nastajati kataster snežnih plazov, ki obsega temeljne podatke o lokacijah in obsegu snežnih plazov, ki ogrožajo območja trajnejšega človekovega gibanja. Kataster je bil kasneje še večkrat dopolnjen, podatki pa računalniško obdelani.

V lavinskem katastru za Slovenijo je zabeleženih 1257 plazov, od tega jih je kar 556 na območju Julijskih Alp, v ostalih regijah slovenskih Alp pa je zabeleženo le 87 plazov (od tega 66 v Karavankah in 21 v Kamniško-Savinjskih Alpah). Glede na celotno površino Slovenije snežni plazovi obsegajo le 0,7 % ozemlja (Pavšek 2002). Namen lavinskega katastra je bila podrobnejša prostorska predstavitev dejanske ogroženosti slovenskega ozemlja zaradi snežnih plazov. Poudarek je bil na že znanih plazovih, ki neposredno ali posredno ogrožajo človeka, njegove dobrine in druge pokrajinske sestavine, omogoča pa nam tudi opredelitev potencialno ogroženih območij (Pavšek 2002).

Kljub izdelanemu katastru je Slovenija s snežnimi plazovi ogrožena veliko bolj, kot je to zabeleženo v katastru. Zaradi vse večjega števila ljudi, širjenja naselij in gradnje komunikacijskih objektov, predvsem pa zaradi povečanega obiska gora pozimi, je potrebno v prihodnosti razširiti lavinski kataster tudi na območja, ki še niso bila vključena v dosedanje obdelavo, vendar spadajo v območja velike lavinske ogroženosti.

Kataster snežnih plazov v Sloveniji (foto: Manca Volk Bahun)

Danes je raziskovanje snežnih plazov naredilo še nekaj korakov naprej (tudi pri nas). Z uporabo različnih prostorskih podatkov lahko izdelujemo modele, ki nam povedo, katera območja so potencialno nevarna. Na ta način lahko odkrijemo tudi območja, kjer so plazovi mogoči, vendar se v času našega spomina tam še niso pojavili. Tako izdelani modeli so osnova za izdelavo zemljevidov nevarnosti, ki postajajo tudi del občinskih prostorskih načrtov. S prej omenjenim lavinskim katastrom lahko modelirano nevarnost primerjamo z dejansko in tako zemljevidom nevarnosti dodamo še večjo dodano vrednost.

Takšni modeli in zemljevidi so pomembni tudi pri umeščanju trajnejših oblik zaščite pred snežnimi plazovi v prostor. Tu imamo v mislih predvsem zaščito posameznih odsekov cest, železniških prog, smučišč,

pa tudi celotnih naselij. Slednjih pri nas ne najdemo, zaščitene odsekov cest in delov smučišč pa je kar nekaj. Če samo omenimo nekaj najbolj znanih. Na cesti Tržič–Ljubelj lahko najdemo edini lavinski predor pri nas. Z lavinsko galerijo je zaščitena železniška proga Jesenice–Bohinjska Bistrica v Soteski. Lavinske mreže so nameščene nad avtocestnim odsekom Lipce–Hrušica. S sistemom daljinskega proženja snežnih plazov (GAZex) je opremljeno smučišče Kanin. Namerno pa so snežne plazove včasih prožili tudi na Zelenici. Z namernim razstreljevanjem snežnih plazov pa so v zadnjem času zaščitili tudi odseke na smučišču Vogel. Kjer podobni ukrepi varstva zaradi različnih vzrokov niso mogoči, je skrajni ukrep tudi zaprtje. Tako je tudi zaradi nevarnosti snežnih plazov pozimi zaprt prelaz Vršič in še nekateri drugi cestni odseki. Prav tako pa so, ko je nevarnost prevelika, zaprti tudi problematični odseki smučišč. Dober primer je Žagarjev graben na Voglu.

Pomagaj si sam in ...

Kljub vsemu napredku znanosti in tehnike je žrtev zaradi snežnih plazov veliko, sploh zaradi vse večjega obiska gora pozimi. V Sloveniji snežni plazovi veljajo za naravno nesrečo z največjim številom žrtev. V povprečju tako vsako leto zaradi posledic snežnih plazov umreže 1 do 2 osebi. Število zajetih v plaz, ki so bili poškodovani ali pa so se rešili nepoškodovani, pa žal ostaja skrivnost.

V zgornjih poglavjih smo omenjali številne oblike varstva pred snežnimi plazovi, ki današnjim žrtvam žal ne bi mogli prav dosti pomagati, saj se večina nesreč zgodi prav na območjih, kjer takšnih oblik varstva ni. Ravno zato opozarjamo, da za svojo varnost največ še vedno lahko naredimo sami.

Metod, ki nam pomagajo pri odločanju, je veliko. Ena bolj znanih je Munterjeva 3x3 metoda, ki v bistvu deluje kot nekakšen kontrolni seznam dejavnikov, ki jih moramo upoštevati in oceniti pred in med samo turo. Cilj vseh metod pa je, da se na turo dobro pripravimo in da med potjo znamo opazovati svojo okolico, prepoznati znake nevarnosti in na podlagi preizkusov in znakov v okolici oceniti, ali je pot varna ali ne.

Preventivna izobraževanja in redno osveževanje pridobljenih znanj so izrednega pomena, saj nam v ključnih trenutkih lahko rešijo življenje, izredno pa so pomembna tudi pri sprejemanju odločitev. Na področju plazoslovja znanja in izkušenj ni nikoli dovolj, zato je bolje, da ga oziroma jih pridobimo zlepa kot zgrda.

Na koncu ne moremo niti mimo številnih tehnikalij, s katerimi nas zasipajo trgovci z vseh strani. Tehnologija je v zadnjem času res naredila ogromen preskok, vendar nam vse skupaj ne pomaga kaj dosti, če te opreme ne znamo uporabljati ali pa če se na pot odpravimo sami. Žolna, sonda in lopata še vedno ostajajo del obvezne opreme, brez katere se pozimi raje ne podajamo na turo. Veliko pa se zadnje čase govori tudi o nahrbtnikih z zračno blazino, ki so v nekaterih vzbudili veliko samozavest, zaradi katere tvegajo veliko več, kot bi sicer. Naj vas spomnim, da so to le pripomočki, ki nam v primeru, da nas zajame plaz, izjemno povečajo možnost preživetja, niso pa vsemogočni in ne zagotavljajo 100 % varnosti.

SPISEK ZA PREVERJANJE TREH RAVNI IN TREH DEJAVNIKOV ZA OPREDELITEV ŠE SPREJEMLJIVEGA TVEGANJA
(t. i. METODA 3 X 3 / po W. Munterju priredil: M. Pavšek).

		LAVINSKI DEJAVNIK		
		Vremenske in snežne razmere	Površje	Človek
REGIONALNA RAVEN	POKRAJINSKA Splošne razmere (literatura, mediji, v živo/WWW – doma): npr. Julijske Alpe/ vzhodni del	- sprotno spremljanje vremena v času snežnih razmer; - lavinski bilten; - vremenska napoved; - podatki poznavalcev in krajevne posebnosti;	- zemljevid v M 1 : 25.000; - dvodimenzionalna skica ture; - opis poti oziroma smeri (opredelitev rezervnih različic in ciljev, scenarij za umik);	- kdo gre z nami; - oprema in telesna pripravljenost; - smučarsko znanje in izkušnje udeležencev; - kdo odgovarja za turo;
	OBMOČNA Dejanske razmere (vidno polje na območju poti – izhodišče) npr. Krma	- lastna presoja na kraju samem (višina novega snega, opozorilna znamenja); - trenutne vremenske razmere; - podatki ljudi, ki se vračajo z območja, na katero se odpravljamo	- M 1 : 1 (razlikovanje dejanskega terena od pričakovanega) - dvodimenzionalne oblike površja (rasežnosti plazovitih pobočij);	- kdo je še na poti; - sprotni razgovori in poizvedbe, ki dopolnijo sliko o naši skupini;
	KRAJEVNA Podrobne razmere (neposredno pod čevlji, smučmi ali krpljami) npr. Kalvarija	- vidljivost, veter in temperatura; - sveže napihani sneg;	- terenske podrobnosti; - dejanski naklon pobočja; - oblike površja in višina rastja v kopnih razmerah; - spremenjene razmere zaradi snega in vetra;	- stanje udeležencev; - ukrepi za razbremenitev snežne odeje; (sprememba poteka poti, posamično prečenje...).

Za konec

Človek že tisočletja sobiva z naravo, vključno s snežnimi plazovi in se ji(m) na različne načine poskuša izogniti ali jih preprečiti. Verjetno nikoli ne bomo povsem varni pred njimi, lahko pa se trudimo, da se nevarnostim ne izpostavimo po nepotrebnem. Zato po pameti in ne z glavo skozi zid. Kakšen dan pršiča nas bo že počakal. Pred turo preverite razmere na območju, kamor se podajate, vremensko napoved in lavinska poročila. Na poti pa opazujte, kaj se dogaja okrog vas. Predvsem pa nabirajte znanje, ga redno osvežujte, vložite nekaj v kvalitetno opremo in se jo naučite uporabljati! Pa srečno pot in veliko užitkov v doživljanju zimskih radosti.

Viri:

- Pavšek, M. (2002): Snežni plazovi v Sloveniji. Ljubljana, Založba ZRC.
- Planinski vestnik (1952): Razgledi po svetu: O plazovih. Planinski vestnik, 1952, 7–8. Ljubljana, 351–352.
http://www.planinskivestnik.com/files/File/PV_1952_07_08.pdf#page=47
- Volk, M. (2010 a): Snežni plazovi v Karavankah. Diplomsko delo. Koper, Fakulteta za humanistične študije.
- Volk, M. (2010 b): Snežni plazovi v osrednjih Karavankah. Ujma, 2010, 24. Ljubljana, 116–120.

Kako do novega dela opreme - pogovor z Mihom Žumrom

Matija Perko

Reševalci pri svojem delu potrebujemo posebno, kvalitetno in sodobno opremo. Pri tem mislim zaščitno, tehnično in skupno tehnično opremo. Le tako lahko zaščitimo sebe in ponesrečenca ter reševanje izvedemo varno in hitro. Vsa oprema je praviloma zelo draga, proizvajalcev različnih potrebnih artiklov pa je na trgu veliko.

Kaj bi kupili? Kateri proizvodi so najboljši? Kaj je najkvalitetnejše? Kaj potrebujemo? Veliko je vprašanj, vsak od uporabnikov pa prisega na svoj izbor opreme, s katerim je zadovoljen. Pravzaprav to tudi drži, saj posameznik najbolj ve, kaj mu ustreza. In ker je tako, najbrž ni enostavno zadovoljiti vseh reševalcev.

Zaradi različnih osebnih potreb, občutkov in uporabnosti se naše predstave o kvaliteti opreme med seboj zelo razlikujejo. Tako prihaja ob nabavi nekega artikla do različnih mnenj, kritike, zavračanja, polemik. V nekaterih primerih mogoče upravičeno, a večinoma ne. Nekatere dele opreme nabavljajo društva sama, večino pa seveda GRZS.

Kaj vse je potrebno storiti ob nabavi novega sredstva ali opreme, sem zato povprašal predsednika Komisije za opremo pri GRZS Miha Žumra.

Miha Žumer (foto: arhiv Miha Žumer)

Pa povejva najprej, kako sestavimo Komisijo za opremo, kdo je lahko član?

Komisija za opremo je sestavljena običajno iz 5 članov – reševalcev. Kandidate za člane predlagajo posamezna društva in postaje GRZS ob volitvah v organe zveze vsake štiri leta – za mandat štirih let. Na skupščini reševalcev GRZS izvoljeni predsednik in sekretariat izmed predlaganih članov v Komisijo za opremo izbere predsednika po njegovi najboljši presoji. Novi predsednik komisije pa izmed vseh predlaganih kandidatov izbere 4 do 5 sodelavcev. Dobro je, da sta vsaj dva člana komisije že bila člana Komisije za opremo v zadnjem ali prejšnjih mandatih. Zelo pomembno je tudi, da sta vsaj dva člana komisije aktivna inštruktorja GRS z licenco, saj se tako lažje prenašajo odločitve in sklepi drugih komisij, posebno Komisije za reševalno tehniko v planiranje nabave

najboljše in najprimernejše opreme v letne in triletno plan nabave ter v rebalanse plana. Po mojih izkušnjah tudi vsi kandidati niso primerni za delo v komisiji. Tu mislim predvsem na »konflikt interesov«. V primeru, da je kdo izmed članov komisije vpet v verigo dobaviteljev opreme, je to velik problem za delo, predvsem pa za transparentnost pri delu.

Miha, kako pride komisija do odločitve, kaj bo od opreme nabavila?

Kaj in katero opremo bo komisija nabavljala, pride iz potreb, ki jih najprej planira strokovna komisija v triletnem planu, ki se vsako leto spreminja glede na realizacijo tekočih letnih planov, na letne plane posameznih komisij, predvsem pa na pregledih planov društev in postaj GRZS. Seveda je s sistemizacijo opreme točno določeno, katero opremo nabavlja Zveza GRS in katero društva. Vse predloge plana nabave skrbno pregleda strokovna komisija, predlog nabave oz. plan nabave za prihajajoče leto pa potrdi Upravni odbor GRZS. Seveda je pri pripravi letnega plana pomembno tudi, koliko sredstev je za prihodnje leto namenjeno opremljanju GRZS.

Pri planiranju skrbimo tudi za to, da je slovenski gorski reševalec do določene mere uniformiran in prepoz-

naven. To poskrbimo z večjimi skupnimi nabavami določene opreme, ki je ustrezno označena, v smislu celostne podobe, ki je bila na GRZS soglasno sprejeta (jakne, hlače, nahrbtniki ...). Smatram, da je tu še veliko skritih rezerv in idej.

Posebno pozornost pa moramo posvetiti nabavi skupne tehnične opreme (nosila, vitle, vrvi, sistemi za transport ...), ki mora slediti razvoju reševalne tehnike v svetu in specifični primernosti uporabe v naših gorah.

Kako pridete do kriterijev, čemu naj artikel ustreza, ali pri tem sodeluje še kdo izven komisije?

Katera oprema je primerna za uporabo v GRZS in njene tehnične karakteristike, vedno določi uporabnik, zato pri naročilu in pri prevzemu opreme vedno sodelujejo tudi druge komisije GRZS – predvsem Komisija za reševalno tehniko, Komisija za letalsko reševanje, Komisija za reševanje iz plazov, Komisija za zveze. Člane teh komisij vedno vključimo v postopke naročila in dobave.

Ali so potem potrebne ponudbe ali zadevo kar kupite?

Vedno pridobimo vsaj dve ponudbi, navadno pa tri, tako da dobimo najboljšo opremo po najugodnejši ceni. Pri nakupih večjih količin in večjih vrednosti pa moramo po Zakonu o javnem naročanju izvesti tudi postopek javnega naročanja.

Kako sestavite zahteve in podatke o artiklu?

Najprej moramo res dobro poznati predmet naročila. Predvsem je potrebno poznati vse karakteristike, konkurenčne artikle, standardizacijo, trende razvoja. Vselej je potrebno poznati zadnje stanje tehnike in ga pri odločitvah upoštevati, tudi zato, da nisi ob dobavi in uporabi podvržen kritiki. Vedno nam to v vseh mogočih okoliščinah ne uspe, kot bi hoteli.

Najbrž je potrebno pri nabavi upoštevati tudi našo zakonodajo in nekatere pravilnike?

Za vrednosti nabav nad 20.000,00 EUR moramo izvesti postopek javnega naročila, ki zahteva pripravo razpisne dokumentacije, objavo razpisa predmeta naročila v Uradnem listu, javno odpiranje ponudb in sklenitev pogodbe z dobaviteljem. To je kar zahteven in časovno nedoločen postopek (pritožbe na razpisne pogoje, pritožbe na izbiro dobavitelja, revizije postopkov ...), ki od nas, amaterjev, zahteva veliko vloženega truda, časa, dogovarjanja, razumevanja in potrpljenja. Tu je vedno igra mačke z mišjo, v kateri si enkrat maček, drugič pa miš.

Kako se lotite odpiranja ponudb in vrednotenja, saj ni nujno, da je najboljši artikel najdražji, lahko je tudi obratno?

Da dobimo željen artikel, moramo zelo natančno določiti naše tehnične karakteristike, roke dobave ter druge pogoje. Kljub temu nam vedno ne uspe napisati vseh pogojev in zahtev, potem pa nas ponudniki, ki v konkurenci iščejo svojo priložnost, lovijo za vsako vejico in piko. Pri sestavljanju zahtev za naročilo je vedno osnovni pogoj, da točno veš, kaj želiš in da so vsi vpleteni v to prepričani. Tudi če imaš res pošten namen, ti velikokrat kdo očita, da si s kom že vnaprej domenjen.

Ali vsi v komisiji odločate o izbiri, ste kdaj zaznali kakšne pritiske o izbiri od zunaj ali od drugih članov GRZS? Kako reagirate v takih primerih?

Če imamo pred seboj večja naročila, vedno predlagamo strokovni komisiji GRZS imenovanje Komisije za izvedbo naročila, v kateri so predvsem člani drugih komisij ali pa še dodatno kak »ekspert« za posamezno področje. Komisijo za naročilo vsakokrat imenuje in potrdi strokovna komisija GRZS. Ta komisija potem izvede postopek naročanja do podpisa pogodbe in prevzema blaga. To se mi zdi kar dober sistem.

Zgodilo se je, da so bili tudi pritiski na pogoje in izbor opreme od zunaj in tudi iz vrst GRZS. Vedno se takrat posvetujemo z vodstvom GRZS ali s predsedniki komisij. Če o izbiri odloča posebej za to imenovana komisija, je avtoriteta komisije veliko večja in pritiski so manjši.

Kaj se dogaja potem, ko je ponudnik izbran?

Ko je ponudnik izbran in je izbira dobra, taka, kot smo želeli, najprej še počakamo, da mine rok za pritožbe, potem si kar oddahnemo. Začne pa se drugi del, to je priprava pogodbe, navadno sledi zbiranje količin po postajah in društvih, če je potrebno, tudi merjenje. V pogodbi je potem potrebno postaviti roke dobav in plačilnih pogojev. Tu preide predmet ponudbe v realnost, saj pridemo od vseh želja in obljub ponudnika k

realnim dejanjem.

Ali po izboru artikla kdaj pride do zapletov, težav z dobavo ali drugih problemov?

Redko gre brez problemov, saj se ponudniki izogibajo večjim zalogam. Običajno pri oblačilih zmanjka kakšna številka ali barva.

Ali ste kdaj uporabili mehanizem "penali", "obresti" ali kaj podobnega, ko se izbran ponudnik ni držal dogovorjenih in napisanih zahtev?

To se tudi zgodi, da dobavitelji zamujajo z dobavami. Pred kratkim smo bili pred dilemo, da po pogodbi zahtevamo penale. Glede na to, da se je ponudnik pri drugih dobavah izkazal kot zelo zanesljiv, verjetno plačila penalov ne bomo zahtevali.

Kako se lotite razdelitve opreme, kako rešujete razliko med normativnim in realnim številom reševalcev, ki je velik problem?

Trenutno je normativ reševalcev, ki jih prizna Uprava za zaščito in reševanje, 430 članov. Razdelitev opreme v okviru normativa po društvih in postajah GRZS ni težka, saj vsaka postaja točno ve, kateri reševalci so v tekočem letu v normativu postaje.

Ker je na naših društvih in postajah GRZS veliko več članov, ki niso v od Uprave za zaščito in reševanje priznanem normativu, pa so vseeno še vedno aktivni člani (pripravniki, člani izven normativa, zaslužni in častni člani), je potrebno, da opremimo tudi te. Zato pri opremljanju vedno poizkušamo ob normativnem številu dodatno naročiti še dodatne količine pod enakimi pogoji. To nas stane precej več truda kot zagotovitev opreme v normativu. Društvom poskušamo povedati, da so navadno pri teh količinah te cene najugodnejše, odločijo pa se sami, komu bodo še dodelili opremo. Med društvi so tu velike razlike.

Ali je izobrazba posameznih članov komisije pomembna za kvalitetno delo?

Izobrazba posameznih članov Komisije za opremo je zelo pomembna, pa tudi izkušnje na področju svojega dela, ki jih prinesejo v komisijo. Pomembno je znanje vsaj kakšnega tujega jezika. Še bolj pa sta pomembna široka razgledanost in pozitiven pristop.

Ti je bilo kdaj vsega dovolj pri delu v komisiji, saj je to nedvomno zelo nevhvaležno delo?

Seveda ti dodatne zadožitve poleg službe in družine, ki niso več samo hobi, velikokrat sežejo daleč nad glavo. Kolikokrat bi bil raje doma ali kje v hribih kot pa med papirji in sestanki. Glede na to, da sem član KO že skoraj dvajset let, kar dobro poznam delo v KO skozi daljše obdobje. Pomembno se mi zdi, da sem kot član KO tudi inštruktor GRZS.

Mislim, da bo počasi potrebno narediti prostor v KO drugim članom, ki imajo tudi novejši, bolj svež pristop. Dober občutek, da sem v teh letih mogoče le kaj premaknil, mi pomeni največ.

Ali je več težav pri izboru za osebno zaščitno, osebno tehnično ali za skupno tehnično opremo?

Vsako področje ima svojo specifiko. Pri osebni zaščitni in osebni tehnični opremi gre za večjo dinamiko razvoja opreme in seveda za večje količine (500 kosov). Pri skupni tehnični opremi pa morajo biti odločitve veliko bolj strateške, količine opreme pa so veliko manjše (do 20 kosov).

Sem zagovornik enostavnih in preglednih postopkov reševalne tehnike. Tudi kot Inštruktor alpinizma smatram in zagovarjam, da naj bodo osebna oprema reševalca in postopki čim bolj enostavni in podobni alpinistični tehniki. Če tega ne upoštevamo, je nahrbtnik v reševalni akciji veliko težji in smo bolj »tovorne mule« kot pa hitri reševalci.

Za katere artikle je boljše, da jih nabavljajo društva sama?

Po mojem mnenju in izkušnjah naj društva in postaje GRZS same nabavljajo osebno zaščitno opremo reševalcev, ki jo same najbolj poznajo. To so predvsem zaščitna in športna oblačila, ki jih je težko nabavljati v večjih količinah (čevlji, hlače, perilo ...) in tudi nekatero osebno tehnično opremo, ki ne vpliva na strategijo

reševalne tehnike.

Zveza naj bi nabavljala skupno tehnično opremo, del osebne zaščitne opreme (uniformiranost, prepoznavnost, celostna podoba) in del osebne tehnične opreme.

Ali prihaja do podvajanja nabave opreme med društvi in zvezo?

Tudi do tega prihaja. V zadnjem času želimo s pripravo dolgoročnega planiranja (triletni plan) pomagati društvom in postajam, da planirajo opremo tako, da podvajanja ne bi bilo.

Kaj bi spremenil v komisiji, kaj svetoval svojim naslednikom?

Kot moj predhodnik tudi jaz »stavim« na uvedbo sistemizacije v GRZS, ki bo pomagala pri bolj preglednem in lažjem planiranju. Predvsem bolj sistematski pristop (opis opreme reševalca – osnovni in dodatki za specialnosti), boljše preglednost opreme, izbrati eksperte za delo na določeni vrsti opreme (elektronske naprave, tehnična oprema ...).

Spremljanje razvoja reševalne tehnike in tehnologije, trendi ... in izobraževanje (seminarji, mednarodne licence, predvsem obiski proizvajalcev opreme in njihovih testnih centrov, obiski sejmov in predstavitev, spremljanje zakonodaje in standardizacije, izmenjave izkušenj z reševalnimi službami v drugih državah, obiski mednarodnih posvetovanj (IKAR ...)), sodelovanje v mednarodnih komisijah, udeležba pri analizah reševalnega dela.

Miha, hvala za odgovore. Mislim, da si lepo pojasnil celoten postopek nabavljanja opreme. Različni problemi, ki si jih skozi razgovor nakazal, jasno kažejo, da to področje ni preprosto. Menim, da posamezniki vložijo veliko časa, da je delo dobro opravljeno, a še vedno niso vsi zadovoljni. Kljub temu, da smo reševalci, je v naši organizaciji veliko "delovnih mest", ki zahtevajo strokovnost, veliko znanja, predvsem pa časa. Tistega našega, prostega časa!

Vedno rad v gorah (foto: arhiv Miha Žumer)

Testiranje sistema DMR

Primož Rožič

Tudi letos smo se tržiški reševalci udeležili posveta o zvezah, ki ga komisija za zveze pri GRZS tradicionalno organizira prvi vikend v oktobru. Po nekaj letni prekinitvi posvetov, ko je bila komisija za zveze ukinjena, so se posveti ponovno začeli. Najprej v koči pod Storžičem, nato na Uskovnici. Letos smo se prvič zbrali na Jezerskem, v bivši karavli, sedaj učnem centru GRZS. Srečanja so namenjena seznanitvi članov GRS z novostmi v radiokomunikacijski tehniki in možnosti njene uporabe pri delu v GRS.

Tako so nam predstavili izdelke znamke Hytera (ročne in stacionarne radijske postaje, repetitorje), uporabo sistema Tetra, ki ga uporablja Slovenska policija, in kar je za nas reševalce najpomembnejše, uporaba najnovejših DMR postaj Motorola.

Glede na to, da se Slovenska GRS zadnja leta opremlja z digitalnimi ročnimi postajami DMR Motorola, je bila ta tema zelo zanimiva. Te radijske postaje namreč omogočajo delo v analognem ali digitalnem sistemu in so opremljene z GPS oddajnikom. Digitalni sistem nam omogoča poleg govora tudi prenos podatkov (SMS, možnost selektivne komunikacije, priklop medicinskih naprav, nadzor lokacije postaje z pomočjo GPS).

Predstavljen nam je bil računalniški program, ki v povezavi z digitalnimi ročnimi in stacionarnimi radijskimi postajami, GSM modulom in računalnikom omogoča avtomatsko sledenje DMR radijskim postajam. Takih postaj imamo v tržiški GRS sedem, zato sem se odločil, da bi sistem testirali tudi v Trzinu. Testirali so ga že Bohinjci in so bili zelo zadovoljni.

Primož Rožič (foto: Vili Vogeltnik)

spodaj: Sistem DMR v bazi, med izvajanjem vaje (foto: Primož Rožič)

Tako sva z Gregom (Bahun) že naslednji teden odšla na sedež podjetja Kompas – Telekomunikacije v Ljubljano in prevzela oziroma si izposodila vso opremo, ki je potrebna za delovanje sistema. Hkrati so naju še usposobili za upravljanje z njim. Idealna za preizkus je bila simulacija iskalne akcije na področju Ročevnice in Brezij pri Trziču, ki smo jo izvedli reševalci GRS Trzič dne 23. 10. 2013.

Po nekajdnevnem testiranju naprav smo bazo za vajo postavili pri cerkvi na Brezjah. Po načrtu vaje so se štiri skupine reševalcev odpravile pregledovat teren, ki jim je bil določen. Vsaka skupina je imela eno ali dve DMR postaji, tako da je bilo mogoče spremljati vsak njen premik oz. določiti njen položaj. Vsi podatki so se z zamikom nekaj deset sekund beležili v centru, kar je omogočalo stalen pogled nad pregledanostjo ozemlja, izrisane "treke" skupin, hkrati pa smo lahko ekipe pošiljali na določene točke, ki smo jih sproti izbirali.

Preizkus sistema v kombinaciji z iskalno akcijo je izvrstno uspel, tako da pričakujem, da se bo ta ali podoben program kmalu znašel v uporabi v vseh postajah GRZS.

Delo v bazi (foto: arhiv Primož Rožič)

Boštjan Fon, Pogled z druge strani časopisnega papirja

Klemen Belhar

Spoznal sem ga po nekem reševanju. Reševalci smo bili utrujeni. V miru smo se hoteli pogovoriti in popiti pivo. On pa je bil glasen, preveč iskren in ves čas je govoril. Ni mi bil všeč. Ko sem ga srečal drugič, je bil še vedno tak. Spoznal sem, da je enak tudi prek elektronske pošte. Piše glasne besede. Tak je! Ko sem to sprejel, sem spremenil odnos do njega. Iskrenost šteje. Pozneje sem izvedel, da teče, da je on pisal Mravljetovo knjigo in še kaj. Postal mi je skoraj všeč. Človek, s katerim bi popil pivo ali dve. Boštjan Fon je novinar Slovenskih novic, z njim sem se pogovarjal o njegovem delu. Največkrat namreč prav on poroča o delu gorskih reševalcev. Je naš sopotnik, nekakšen dopisni član GRZS.

Je to, da poročáš o nesrečah v gorah, stvar poklicne nuje ali stvar tvojega osebnega zanimanja?

Profil našega dnevnika je tak, da poročamo o vseh najpomembnejših dogodkih v naši državi, kamor nesreče v gorah seveda spadajo. Dejstvo pa je, da sem sam osebno, glede na to, da sem celo življenje povezan z gorami, tudi osebno radoveden o razpletu in predvsem vzrokih za tak dogodek. Prav zaradi prej povedanega skušam v poročanju o dogodku na bralca delno apelirati s preventivno informacijo, ki jo dodam grobem tekstu o dogajanju, in morda na ta način prispevati nekaj drobnega, da bi se v prihodnosti takšnih dogodkov v gorah pripetilo čim manj.

Poročanje o nesrečah je verjetno precej terensko delo?

Sam sem zagovornik tega, da dober novinar nikoli ne bo dobil zgodbe za ekranom računalnika v topli pisarni. Potrebno se je odločiti, kako in kaj v svojem poslu. Da, potrebno je nase "natveziti" opremo, na hrbet vreči nahrbtnik in "hajd" v breg. Pa ne samo pri poročanju o dogodkih v gorah, vsako dobro zgodbo je potrebno začutiti in osebno preveriti na terenu pri ljudeh in ne se zanašati na povedano, sugerirano ali morda celo plačano posredovano informacijo.

Je terensko delo napor ali tisto, kar je lepši del tvojega poklica?

Terenski del je napor, a vendar sam poleg skoraj vsakodnevnega zahajanja v hribe še aktivno igram hokej na rolerjih v Avstriji in Italiji ter vsako leto tečem na kakšnem maratonu ali dveh, tako da mi je trening v obliki fizičnega napora v veselje in nikoli niti najmanj ne pomislim na napor. Poleg tega sem zagovornik teorije, da ni slabega vremena, lahko je le slaba oprema ali slaba volja, to pa se da nadomestiti ali odgnati. Če ne morem drugače, grem iz Završnice do Valvasorjevega doma zjutraj na kavo, medtem ko moji stanovski kolegi čemijo za kakšnim šankom ob burnih razpravah ter petih cigaretah. Tako najdem nekaj minut tišine, spokoja, pa še večkrat se mi zgodi, da imam v glavi zgodbo že spisano, ko se vrnem v dolino. No, glede tega Valvasorjevega vzpenjanja sem pravzaprav med tistimi, ki gremo nekajkrat na teden navzgor, letos sem bil gor do doma nekaj manj kot 150-krat.

Reševalci nekaterih nesreč in reševanj ne pozabimo. Kako pa je s tabo? Je kakšna nesreča, ki bo vedno s tabo?

Naj se sliši še tako čudno oziroma brezsrčno, toda nesreč nikoli ne tovorim v svojih mislih. Glede na to, da imam pred seboj vsakodnevno takšne in drugačne "črne" štorije, je potrebno narediti neko mejo, do koder sem v tako zgodbo lahko osebno vpleten, naprej pa ne. Glede nesreč v gorah se vsake toliko spomnim kakšnih nesrečnih trenutkov, sploh tistega iz Repovega kota, ko je pes potegnil mlado dekle v globino, pa leta nazaj, ko je z Grintovca, čez Streho, zdrsnil znančev sin, s katerim sem se še pol ure prej pogovarjal na vrhu. Velikokrat, ko se ozrem proti primorskim vršacem, pa se spomnim dveh mladih alpinistov z Mangarta, ki ju zaradi vremenske ujme ni bilo moč oteti zli usodi na vrhu.

Kako ocenjuješ javno podobo GRZS?

Zadnja leta se v javnosti GRZS ne prikazuje več kot neka honorarna pogrebna služba, ki gre v gore po mrtve. Dejansko se je še v času, ko je bila GRZS v okvirih PZS, naredilo malo za podobo reševalk in reševalcev med ljudmi. Glede na to, da se samostojno delovanje GRZS v javnosti odobrava, poleg tega pa še sami reševalci znajo med pohodniki z drobnimi nasveti in pomočjo pokazati, kako se gre varno v gore, kar je dodaten plus v

dojemanju podobe reševalcev na splošno.

Kakšno pa je tvoje mnenje o GRZS?

Na kratko: brez GRZS bi našim goram manjkali koščki predanosti in drobci požrtvovalnosti in bi bil zato mozaik celotnega dojemanja slovenskega gorništva okrnjen.

Zakaj je poročanje o nesrečah v gorah zanimivo? Je to res tako iskano branje ali le uredniška odločitev ali gre celo za kakšen drug razlog?

Poročanje o nesrečah v gorah je le del sestavljene celote poročanja o izrednih dogodkih. Slovensko bralstvo je specifično in zahteva ne le kratke notice o dogodkih, temveč izčrpno poročanje ter morda celo del strokovne analize. Takemu trendu se seveda mora prilagajati uredniška politika.

Boštjan Fon je z gorami povezan že od otroštva (foto: arhiv Boštjan Fon)

Reševalci rešujemo. Le malo pa se sprašujemo o obveščanju, ki je s tem povezano. Misliš, da bi ob nesrečah morali biti bolj pozorni na to, kakšno utegne biti medijsko poročanje?

Zagotovo ste opazili, da se je način poročanja o nesrečah v gorah pred recimo desetletjem ali danes korenito spremenil. Razlog je iskati v tem, da se je s časom tudi pri nas, novinarjih, le spoznalo, da naj reševalci delajo svoj posel, komentarje in izjave pa naj se išče pri eni in edini osebi, to je vodji reševanja. Veste, vsake oči imajo svojega malarja, in če si dobil podatek od tega in onega ter tretjega, je v večini primerov nastala ena čisto navadna zmeda. Tako pa vodja akcije da podatke in strokovno pojasni reševanje, potem pa je od vsakega novinarja, njegove sposobnosti in iznajdljivosti ter tudi rutine odločilno, kako bo spisal poročilo o dogodku za svoj medij. In nazadnje, če daš nahrbtnik na ramo in greš do tja, kjer se dogaja celotna situacija, sam osebno vidiš, začutiš utrip dogajanja. Če sediš v pisarni, pa odločilnih drobcov za dobro zgodbo ne vidiš.

Novinarji bi radi izvedeli skoraj vse, zagotovo pa več, kot mi smemo izdati. Kje bi po tvoje morala biti ločnica med tem, kar naj javnost izve, in tistim, kar je stvar zasebnosti ponesrečenca in reševalcev?

Vedno se bomo prepirali okoli tega, sam osebno bi res rad kot novinar izvedel vse, toda tudi mi imamo svoj kodeks in pravila, ki se jih ne sme kršiti. Obstaja meja tudi v našem poklicu in ta, ki želi, da ima neomadeževano ime, bo poročilo spisal tako, kot zahteva uredniška politika, a kljub temu ne bo šel čez mejo dobrega okusa. Kaj naj izve javnost? Po mojem mnenju javnost bolj kot kaj drugega zanima samo delo reševalcev v primeru, lokacija z razlago razmer v danem trenutku ter zaključek akcije s strokovno razumljivim povzetkom.

Meniš, da bi GRZS morala imeti bolj razdelan sistem stikov z javnostjo? Če da, zakaj in kako?

GRZS ima odlično in sproti ažurirano spletno mesto, kar je v pomoč pri našem delu. Morda pa bi veljalo pomisliti na predlog, ki sem ga sam že izpostavil odgovornim pri GRZS. Menim namreč, da bi se pri GRZS lahko angažiralo človeka, ki bi v primeru večje nesreče v gorah bil edini predstavnik za stike z novinarji. Ta oseba bi pridobila informacije od vodje akcije, jih primerno obdelala in posredovala naprej, ob tem, da bi ta oseba v primeru daljšega reševanja sama odšla na teren in čakala na primernem mestu na prve informacije s strani reševalcev, poskrbela za stike z novinarji in morebiten fotomaterial. Tako se ne bi s telefoniranjem motilo reševalcev na terenu, vzpostavil bi se red in hkrati bi se pokazalo, da je stopnja organiziranosti GRZS na visoki ravni.

Nam opišeš, kaj bi bilo zgledno sodelovanje med reševalci in novinarji? Med reševalci in tabo?

Ko sem še kot smrkavec hodil po gorah, sem se od starih gornikov naučil par osnov gorskega bontona, ki temelji na zaupanju in tovariški pomoči. Poglejte, ko se zgodi nesreča, smo tako reševalci kot novinarji v istem dogajanju. Vsi želimo iz tega potegniti optimalno, kar se le da. Reševalci opraviti delo na nivoju in pomagati, kot se le da, novinarji pa poročati tako, kot zahteva naš poklic. Sam osebno imam po vseh postajah GRS tako prijatelje kot te, ki me ne marajo, a tudi na slednje nisem jezen, ker mi vsak, ki ni zadovoljen s tem, kar delam, to pove v obraz. Zato take ljudi navkljub njihovemu negodovanju cenim. Zahrbtnosti in hinavščine pri reševalcih nikoli nisem srečal in zato se tudi sam tako obnašam v relaciji do njih samih. Zgledno sodelovanje pomeni odpreti pogovor, ga odkrito voditi in ob tem imeti svoje argumente ter se hkrati pripraviti na to, da ima sogovornik nasprotno, ki so konkretnjši in strokovnejši. Neko mrmranje za hrbtom, opravljanje ter zavijanje z očmi ne vodijo nikamor, beseda, pa če je še tako težka, a povedana naravnost in brez zadržkov, ki pa kljub vsemu ni žaljiva, je najbolj cenjena z moje strani in, verjamem, tudi s strani reševalcev.

Na kaj pomislite najprej, ko prejmete prvo informacijo o nesreči?

Sam sem bil večkrat v gorah v takšnih situacijah, ki niso prav blagodejne za zdravje, pravzaprav so bile zoprn nevarne za moje življenje. Takrat nisem mislil samo nase, temveč na tiste, ki me čakajo v dolini, in sem se zato vsakič potrudil, da sem živ in zdrav prišel domov, kmalu pa sem pohajanje po gorah v nemogočih pogojih opustil prav zaradi misli na domače. Zato ob prvem klicu o reševanju najprej pomislim na tiste, ki so najbližji reševalcem. Sredi sneženja, hladu, ki reže do kosti, ter noči gre oče od doma s kolegi v gore po ponesrečenca, doma pa ostanejo soproga in otroci. Prva misel gre dekletom, ženam, materam in sestram reševalcev, ki verjamem, da ne zatisnejo očesa, dokler se njihovi fantje, možje, očetje ali bratje ne vrnejo domov.

Ali menite, da država za reševalce naredi dovolj v smislu financiranja in odnosa do same GRZS?

Država je bila vedno mačeha takim, ki so svoj prosti čas namenili humanitarni dejavnosti. Ena večjih bedarij, ki si jih je privoščila sedanja vladajoča garnitura, je klestenje sredstev gorskim reševalcem in prostovoljnim gasilcem, hkrati pa zaradi zahtev NATA za okrogel milijon evrov kupuje čelade profesionalni vojski, ki je Slovenija po mojem osebnem mnenju sploh ne potrebuje, vsaj v takšnem obsegu in obliki ne. Morali bi se začeti, in to s strani države, postopki za postopno profesionalizacijo gorskega reševanja. Morda bo kdo od odgovornih celo prebral tole naše zapisano, zato bom glasno povedal, da je GRZS oziroma gorsko reševanje po slovenski doktrini in z razumevanjem po naše neke vrste blagovna znamka države, presežek Slovenije, ki pa niti pod razno ni ovrednoteno ter postavljeno na ustrezno mesto. Ne le da bi iz delovanja gorskih reševalcev Slovenija lahko potegnila protokolarne koristi, tudi kaj bolj otipljivega bi se dalo v prihodnosti dobiti s profesionalizacijo gorskega reševanja.

Usposabljanje s pomočjo helikopterja - modul A1

Matjaž Kos

Vodnika reševalnega psa z Društva GRS Tržič, Matjaž Kos in Dušan Hrnčič, sva opravila in uspešno zaključila usposabljanje po programu GRZS za modul A1. Tako sva pridobila veljavno licenco za reševalno delo. Gre za prvo generacijo gorskih reševalcev – vodnikov reševalnih psov, ki so modul A (namenjen za prevoz moštva) nadgradili z modulom A1, ki je namenjen prevozu vodnika in psa na težko dostopne terene. Ob tem se za transport uporabi helikopter in tudi elektromotorni vitel na plovilu. Tako bo omogočen varnejši, predvsem pa hitrejši dostop na območja v plazu zasutih ponesrečencev ali pa druga posredovanja, kjer sodelujejo vodniki z reševalnimi psi.

*Postopki in suha vaja
(foto: Dragica Kos)*

KLR (Komisija za letalsko reševanje) je usposabljanje za modul A1 izvedla v dveh delih. Dne 11. 11. 2013 smo opravili teoretični del in vaje ob mirujočem helikopterju, praktičnega pa po seznamu 14. ali 15. novembra 2013. Takrat smo opravili tudi izpit.

Skupno licenco za modul A1 je pod budnim očesom inštruktorjev letalcev reševalcev (Robert Kralj in Toni Smolej) uspešno pridobilo vseh štiriindvajset vodnikov reševalnih psov.

Vodniki iz 17 društev in postaj se bodo s svojimi "reševalci" lahko še hitreje vključili v reševalno delo, kjer bo potrebna pomoč pri iskanju pogrešanih ali zasutih oseb na težko dostopnih terenih.

Usposabljanje na EMV vitlu (foto: Dragica Kos)

Skrbnika vozil v DGRS Tržič - Bojan Žohar in Jože Godnov

Jože Godnov

Za vsako reševalno akcijo reševalci potrebujemo prevoz v bližino nesreče, od koder se potem z opremo odpravimo do ponesrečenca. Za to imamo v društvu na voljo terenski vozili, ki ju redno uporabljamo. Pravzaprav taka vozila nujno potrebujemo, saj omogočajo vožnjo po zahtevnih gozdnih cestah, kamor se z osebnim avtom ni mogoče pripeljati. Pa tudi ponesrečenca tako lažje in hitreje prepeljemo do reševalnega vozila.

V našem društvu uporabljamo dve terenski vozili, Nissan Terrano ter Nissan Navara. Obe vozili sta opremljeni s štirikolesnim pogonom in reduktorjem, novejša Navara ima dodatno še zaporo zadnjega diferenciala. Obe vozili sta opremljeni z UKV radijsko postajo, ki omogoča nemoteno in stalno komunikacijo med reševalci ter ostalimi službami, ki sodelujejo v reševalni akciji. Na Terranu je montirana nadgradnja, ki omogoča hitro spravilo smuči in palic reševalcev ter strešni kovček, v katerem so shranjena UT nosila s transportnim kolesom. Taka nadgradnja prihrani veliko dragocenega časa in prostora v vozilu, kjer so poleg sedmih reševalcev še vsa reševalna oprema ter osebni nahrbtniki reševalcev.

Nissan Navara sprejme v kabino pet reševalcev, preostali velik zaprt tovorni prostor pa je namenjen obsežni reševalni opremi, nosilom TSL, vakuumskim opornicam, blazinam, helikopterski vreči, zajemalnim nosilom, vitli, vponkam, vrvem, AED-ju (avtomatski defibrilator) in jeklenki s kisikom. Vozilo je opremljeno z modro utripajočo lučjo ter sireno. Nepogrešljive v obeh vozilih so tudi snežne verige, ročna GPS naprava in močne vodoodporne ročne svetilke. Vozili sta dobro vidni tudi ponoči, saj sta označeni z odsevnimi nalepkami.

Jože pri preverjanju stanja vozila (foto: Matija Perko)

V društvu imamo člani različne funkcije in naloge. Jaz in Bojan sva zadolžena, da sta obe vozili vedno v brezhibnem stanju. Izredno pomembno je, da sta vozili v vsakem trenutku pripravljeni za uporabo. Pomemben dejavnik za varno vožnjo so pnevmatike, dobre zavore, metlice brisalcev, vedno napolnjen rezervoar goriva, očiščena stekla in napolnjen akumulator. Letos smo obe vozili tudi protikorozijsko zaščitili.

Kot skrbnika vozil sva odgovorna, da sta vozili registrirani, tehnično brezhibni, da delujejo vsa svetlobna telesa, da je povsod dovolj olja ter ostalih tekočin, opravljen redni servis. Na parkirnem prostoru pa morata biti obe vozili priključeni na napajalnik, ki vzdržuje napetost v akumulatorju.

Na policijski postaji Tržič imamo za vozili določeni dve parkirni mesti pod streho, za kar smo Policiji zelo hvaležni.

V našem društvu se zavedamo, da moramo redno skrbeti za vozili in ju negovati, saj smo tako hitreje in varneje pri ponesrečencu

Ama Dablam (6856 m) - november 2013

Sašo Rožič

Člani odprave: Janez Levec – vodja, Janez Primožič – Brus, Domen Bole, Sašo Rožič
Šerpa Dawa, kuhar Kumar, vodja Passang

Vsa dogodivščina se je začela odvijati v ponedeljek zvečer, 28. oktobra. Poleteli smo z domačega letališča preko Münchna in Abu Dhabija v Katmandu. Pri vsakem postanku nas je čakalo mukotrpno čakanje na naslednji let, ki se je vsakič vleklo čez celo noč. V večernem Katmanduju smo pristali po dolгих 48 urah posedanja po letalih in letališčih.

Na letališču se prvič srečamo s spretnimi nepalskimi uradniki, ki nam prodajo 90-dnevno vizo namesto 30-dnevne. Nato smo odhiteli do hale, kjer sprejmeš svojo prtljago. Vsi smo se zavedali, da je sedaj ključni trenutek za uspešnost odprave. Ko smo vstopili, je že vsak strigel z očmi in oprezal za svojo ogromno in preko 30 kg težko torbo. Čez nekaj trenutkov že stojimo vsak s svojo "prasico" ter nasmehom na obrazu. Sledil je še varnostni pregled in že se znajdemo pred letališčem, kjer butnemo v vrvež domačinov in množico trobečih in starih malih Suzuki Marutijev.

Pričaka nas naš vodja agencije Passang, ki nam priskrbi prevoz do našega hotela Manang. Hotel se nahaja v najbolj turističnem predelu Katmanduja, ki se imenuje Thamel. Sama vožnja do hotela je bila kar razburljiva, saj je šofer "zašibal" po levem voznem pasu, medtem ves čas trobil, spremljalo pa nas je poskakovanje avtomobila po slabih in natrpanih ulicah.

Takoj se sestanemo v avli hotela, kjer se spoznamo s Passangom in začnemo urejati ostale formalnosti glede odprave, predvsem finančne. Sledil je nočni ogled glavne ulice ter nato težko pričakovani počitek. Naslednji dan smo začeli z ogledom budističnega templja na drugem koncu mesta, kjer nas je sprejel tudi lama. Popoldan smo namenili še zadnjim nakupom pred odhodom iz Katmanduja, večer pa smo preživeli v tradicionalni gostilni, kamor nas je na spoznavno večerjo povabil naš Passang. Predstavil nam je še ostala člana odprave, šerpo Dawo ter kuharja Kumarja. Večerjali smo njihovo narodno jed dal-bhat, ki mi je bila takrat

Odhod iz Lukle proti bazi, Janez L. in Janez P. (foto: Sašo Rožič)

V TUJIH GORAH

prav slastna, proti koncu odprave pa je zanimanje zanjo povsem splahnelo. Večer so nam popestrili plesalci in pevci z njihovim narodnim programom ter seveda domače žganje in pivo.

Aklimatizacijska tura na Kalapatar 5545m. Z leve Sašo, Domen, Janez L. in Janez P. (foto: Sašo Rožič)

Naslednji dan, 1. novembra pa je sledil odhod proti gori. Zgodaj zjutraj stojimo pred hotelom, kjer nas pobere taksi in nas odpelje na letališče za notranje lete. Tukaj imamo zopet nekaj bojev sami s sabo, ko zagledamo infrastrukturo letališča ter način dela uradnikov in varnostnikov. Vsega tega se v navdušenju, kam bomo leteli, hitro navadimo. Pristali bomo namreč na letališču Lukla, ki slovi kot najbolj nevarno letališče na svetu, saj leži v osrčju Himalaje, njegova steza pa je speljana v hrib z znatnim naklonom. Po opravljeni letališki proceduri in pretečeni uri ali dveh že sedimo v dvomotornem letalu, ki ropota nad Katmandujem in se usmeri proti belim vršacem v daljavi. Let, ki je trajal 30 minut, hitro mine in že se pripravljamo na pristanek. Pilot preleti oster greben ter letalo spusti v oblake. Takrat nas nekajkrat močno strese, vse skupaj traja nekaj minut, nato pa smo že globoko v dolini, pred nami pa se pokaže pristajalna steza. Letalo se usmeri proti stezi, ki je pred nami

videti kot zid. Tik pred pristankom pilot letalo poravnal, nekajkrat odskočimo in že se ustavljamo v Lukli na višini 2800 m. Zlezemo iz letala in se oziramo za prvimi gorami, ki so visoko nad nami.

Sledilo je pakiranje opreme in tovora za nosače in jake, ki ga bodo prenesli v bazni tabor pod Ama Dablamom. Mi pa smo se še isti dan pripravili za odhod na 7-dnevni aklimatizacijski treking proti Kalapatarju (5545 m), ki leži nad Mount Everestovim baznim taborom. 65 kilometrov dolga pot nas je vodila skozi pokrajino, ki sem jo do sedaj opazoval samo v knjigah in na televiziji. Ves čas smo bili v pričakovanju, kaj bomo ozrli in poslikali. Šli smo skozi mnogo vasic, v katerih je veliko prenočišč, ki se jim reče lodgi, v katerih smo spali tudi mi. Prvi dan smo se spustili do vasi Phakding (2600 m) in tam prespali. Spremljal nas je šerpa Dawa, ki pa nad našo prehitro hojo ni bil navdušen, saj smo do tja porabili samo slabi 2 uri. Naslednji dan je sledil Namche Bazar (3440 m), ki pa je že skoraj pravo mesto. Tam dobiš, kar ti srce poželi. Tukaj smo preživeli tudi naslednji dan za kratke aklimatizacijske vzpone. Zjutraj smo odšli občudovat sončni vzhod na bližnji hrib ter seveda prvič ozrli naš zeleni cilj – Ama Dablam, za njim pa so žareli Lhotse, Nuptse in Everest. V daljavi se je dvigal visoko nad dolino in v glavi so se začele plesti razne misli. Sledil je dan, ko smo se prek vasi Tengboche (3870 m), kjer leži znan samostan, odpravili do vasi Pangboche (3900 m), kjer smo tudi prespali. Vas leži pod Ama Dablamom in je tudi izhodišče za naš bazni tabor. Tukaj smo ga prvič ogledali v vsej svoji veličini in strmini. Naslednji dan smo se podali skozi vas Pheriche (4250 m) do vasi Lobuche (4920 m). Na levi strani sta nas spremljala Taboche (6501 m) in Cholatse (6440 m). Ob popoldanskem prihodu v Lobuche pa se nam je odprla kulisa velikanov, pred nami so žareli zahodna stena Nuptseja, Changtse in Pumori. Po mrzli noči smo naslednji dan odšli do vasi Gorakshep (5160 m) ter se začeli vzpenjati na Kalapatar. Po dveh urah smo stali na mrzlem in vetrovnem vrhu, pogled pa se nam je odpiral proti Zahodni globeli, nad katero so se dvigali Everest, Nuptse in Lhotse. V mislih sem plezal na opazovane gore, po drugi strani pa je bilo navdušenje takšno, da bi z vidnim lahko odpravo tudi zaključili, toda glavni cilj nas je še čakal. Sledil je povratak v vas Lobuche, kjer smo si mrzlo noč še zadnjič začinili z neslastnimi tuninimi špageti s kerozinom. Vse preživete dneve sta spremljala strah pred želodčnimi problemi in boj s pridobljeno višino. Naslednji dan, 7. novembra je napočil dan za celodnevni marš do naše baze. To smo opravili preko vasi Dingboche (4410 m), skozi katero gre pot proti mogočni južni steni Lhotseja.

Janez P. pri vzpenjanju na goro (foto: Sašo Rožič)

V TUJIH GORAH

Pozno popoldan smo dosegli naš bazni tabor na višini 4700 m. Prvi vtis mi je bil zelo pomemben, saj sem vedel, da bomo tu preživeli veliko naslednjih dni. Razprostiral se je travnik, posejan s šotori, ki ga je na desni omejeval napol zamrznjen potoček, za njim se je lomil ledenik, nad katerim se je dvigal Ama Dablam, na levi pa so se granitni bloki dvigovali v goro. Odlično! Pridemo do naših šotorov, vsak svoj šotor za spanje, jedilnica, kuhinja, tuš. Kje je WC? Nad bazo vidimo iz kamna sezidan prostor, ki je nekje 100 m stran in precej v breg, ta razdalja nam je povzročala še največ težav. Živeti v bazi smo se hitro navadili, le -10 stopinj Celzija ponoči v šotoru ne. Kuhar se je trudil, le začimbe so nam malo delale težave. Naslednje dni smo zbirali informacije o stanju na gori. Izvemo, da letos še nihče ni stal na vrhu. Morala pade, sprašujemo se, kaj počnemo tukaj, ali je nemogoče priti na vrh. Zaradi velike količine zapadlega snega je neprehoden del, imenovan Mushroom ridge, na višini 6200 m, kjer prevladujejo prhek sneg in opasti, kaj je naprej, se ne ve. Opazujemo druge odprave, kako razočarani zapuščajo bazo, ker se jim je čas iztekkel.

Tabor 2 (foto: Sašo Rožič)

9. novembra se odpravimo do Tabora 1 na višino 5800 m, kamor smo nesli plezalno opremo. Poti ne poznamo, vendar nas razdalja do tja močno preseneti. Hodili smo različno ter se po štirih, drugi šestih urah priplazili do enke. Razgledi fantastični, sonce že nizko, zato smo se hitro obrnili ter se vrnili v bazni tabor.

Sledili so dnevi negotovosti. V baznem taboru so bile tri močne svetovne plezalne agencije s klienti, ki so imeli zelo dejavne šerpe na gori. Naš Passang nam je obljubljal naskok na vrh vsak naslednji dan. Mi smo se hoteli še dodatno aklimatizirati ter iti spat na Tabor 1 in Tabor 2. Razmišljali smo, toda kaj hoditi gor spat in dol ter trošiti moči, če se lahko zgodi, da bomo morali naslednji dan na vrh.

13. novembra zvečer Passang pride v jedilnico ter nam pove, da se na vrh še ne da, toda 15. novembra bodo šerpe napele vrvi na vrh, zato jutri štartate proti vrhu. Mi ga gledamo, vsak pri sebi razmišlja, kako to ve, pa kaj vse lahko pride vmes. Nič ne de, mi smo vsi za, komaj čakamo. Za naslednji dan se odločimo, da greva Domen in jaz ter z dnevom zamika še Janez in Levec.

14. novembra zjutraj se zbudim in v glavi se prepletajo različne misli. Ali imam opremo pripravljeno, kaj sem pozabil, koliko hrane naj vzamem, katero obleko ... Vsaka odvečna stvar se pozna pri teži nahrbtnika. Odidem v jedilnico in zagledam Domna. Takoj slišim, da nekaj ni v redu. Njegov glas je hrapav, oči vodene. Pravi, da se slabo počuti ter da je vzel močno zdravilo in da ni problema, greva proti vrhu. Po medsebojnem posvetu pa se odločimo drugače. Janez in jaz greva danes, Domen pa počaka še en dan, kako se bo razvila bolezen, in gre naslednji dan z Levcem.

Sledi še posvetitev v bazi in poslopitev od soplezalcev ter z Janezom že maširava proti Taboru 1, z nama gre Dawa. Nahrbtnik je težak, pot se vleče, varčujemo z močmi, kar se da. Po štirih urah in pol sva na enki, sonce pa že počasi zahaja. Že brni gorilnik in kuhava vodo. Najprej bova pila, potem "juhco", nato pa še kakšne "ta hitre" makarone. Medtem pripraviva podloge in spalke, pregledava plezalno opremo in se pripravljava na naslednji dan, ko odideva na Tabor 3. Načrt je bil izpustiti Tabor 2, saj tam ni bilo več prostora za še kakšen šotor. Noč na enki hitro mine.

15. novembra ob 8h zjutraj začnemo z vzponom proti Taboru 3. Z Janezom si optava vsak svoj nahrbtnik in

se debelo pogledava. Težka sta, da naju kar malo premetava. Dodatno še nekaj malenkosti, plin, posode in vsa plezalna oprema. Bova že, si misliva in modrujeva, greva najprej proti Taboru 2, tam malo pojedemo in potem naprej na Tabor 3. Kmalu pridemo do grebena, ki se dviga pred nami. Smer vijuga gor, dol pa za rob po po snegu,

Domen se vzpenja proti vrhu (foto: arhiv Domen Bole)

ledu, skali, teren je res razgiban. Vmes se varujeva na fiksni vrvi, po katerih si občasno pomagava povzpeti s prižemo. Medtem naju spremlja sreča, saj se Janezu strga vreča od spalke, ki je bila pritrjena na boku nahrbtnika, in zgrmi po pobočju. Spalka se ustavi 50 m pod nama na skalnem roglju in ne nadaljuje poti proti ledeniku pod nama. Čas hitro mine in že smo pod Taborom 2. Čaka nas še 20-metrski navpični skok, ki ga premagamo s prižemami. Na Taboru 2 ugotovimo, da je ura že 12h in da smo na koncu z močmi ter da lahko pozabimo na Tabor 3. Prostora na tem taboru je zelo malo, samo za pet šotorov, pa še te zasedejo večje odprave. Dawa pravi, počakajmo tu, zagotovo bo kakšen šotor prost, jutri pa od tu nadaljujemo kar na vrh. Ko sedimo in čakamo na prazen šotor, veselo opazujemo, kako tri šerpe plezajo proti vrhu Ama Dablama in v naših očeh je sedaj prvič posijalo upanje, da lahko res osvojimo vrh. Ko sonce že zahaja, z Janezom končno dobiva prazen šotor. Večer preživiva s kuhanjem in pripravi za jutrišnji naskok na vrh. Pomisliva na Levca in Domna ter njegovo zdravje ter ali sta uspešno prišla na Tabor 1.

Janez P. in Sašo na vrhu Ama Dablama (foto: arhiv Janez Primožič)

16. novembra vstaneva nekaj pred četrto. Američani pred nama so že štartali. Hitro se pripravimo za vzpon, skuhamo še nekaj vode ter nekaj pred pol peto gremo. Sprva plezam prvi, Janez in Dawa sledita. Sledim vrvem in izbiram najboljše, strmina ne popušča. Ne neha me zebsti, migam s prsti na nogah in rokah. Hitro napredujemo in začenja se daniti. Vedno bolj me zebe in sonce že poskuša pokukati izza gora. Smo na zloglasnem Mushroom ridgeu in začenja vse bolj pihati. Pridemo na Tabor 3, kjer iščem prve sončne žarke, ki bi me vsaj malo ogreli, ter nase navlečem vso obleko, kar jo imam. Porajati se začnejo misli, kaj bo s prsti, ali naprej ali nazaj. Zberem misli in nadaljujem. Okolice okoli sebe in serakov nad sabo se skoraj ne zavedam. Dawa je spredaj, za njim Janez, poskušam ga ujeti. Vse bolj gre počasi, zraka je vse manj. Pridem na vrh

seraka, ki se imenuje Dablam, in zagledam zadnje vršno pobočje, obsijano v sonce. Vrh ni več daleč, dohitel sem Janeza in Dawo, volje je vedno več.

Zadnje metre pod vrhom se ustavim in se zazrem ter pogledam okoli sebe. Pod mano globina, ostale gore v daljavi delujejo nizke, samo še nekaj metrov do zelenega cilja. Počasi pristopim na vrh. Tam že čakata Janez in Dawa, vsi smo veseli in si čestitamo. Pogled se ustavi na Everestu, ki kuka izza Lhotseja in Nuptseja. Noro! V daljavi opazujemo Makalu, Kanč ter Čo Oju. Ne morem verjeti, kje sem. Naredimo nekaj slik, nato pa misli uidejo na stanje mojih nog. Začnem odvezovati čevlje, da preverim, kaj je. Kmalu sem bos in občutek je, da ne bo hudo. Janez mi posodi njegove super rezervne nogavice in kmalu sem pripravljen na sestop. Ta je potekal ekspresno. Malo po vrvi z rokami, nato z osmico in polbičem na vponko. Po treh urah spuščanja sem se začel približevati Taboru 2. Iz daljave uzrem Domna in Levca, ki tudi že čakata na njun srečni šotor. Vesel sem zase in za njiju, da sta v redu. Kmalu sem pri njima, ves izmučen, prideta še Janez in Dawa. Izmenjamo si informacije ter nekaj tople opreme. Napoči čas za odhod nazaj proti Taboru 1. Zaželim si srečo. Spuščanje proti Taboru 1 se vleče. Pri šotoru se z Janezom odločiva, da še en dan prespiva na enki in naslednji dan nadaljujema proti baznemu taboru. Večer mine ob kuhanju pijače in hrane ter poslušanju domače muzike. Oba sva presrečna in zadovoljna.

Domen na vrhu Ama Dablama, zadaj Everest (foto: arhiv Domen Bole)

17. novembra je čas za vrh za Domna in Levca. Ko se z Janezom zjutraj privlečeva iz šotor, sva poglede takoj usmerila v pobočja Ama Dablama, če bova kje uzrla najina prijatelja. Z Janezovim "super zoom" aparatom

sva lahko spremljala njuno napredovanje. Ko sva ugotovila, da jima gre odlično, sva spakirala in odšla v bazo. Tam je sledilo veselje in hkrati skrb za Domna in Levca, ki sta bila še visoko na gori. Čakala sva na njun klic iz Tabora 2. Poklicala sta, ko je sonce zahajalo, in se v temi odpravila na Tabor 1, kjer sta prespala. Oba sta

Janez L. in šerpa Passang na vrhu Ama Dablama (foto: arhiv Janez Levec)

osvojila vrh in sta OK.

18. novembra sva dopoldan preživela v pričakovanju povratka Domna in Levca. Okoli 12h sta se tako kot midva privlekla v bazo. Bili smo zopet skupaj, vsi na vrhu ter vsi zdravi.

19. novembra popoldne smo zapustili bazni tabor ter se oziraje poslavljali od Ama Dablama. Premikali smo se navzdol po dolini v naše izhodišče – Luklo, kamor smo prispeli 21. novembra. Let v Katmandu smo imeli naslednji dan. Ves čas smo bili z mislimi že z našimi najbližjimi, saj smo načrtovali premik letalskih kart za čimprejšnjo vrnitev domov. Po nekajdnevnem čakanju na prestavitev kart v Katmanduju nam je začelo postajati jasno, da iz te moke ne bo kruha. Odločitev je padla za nekajdnevni potep po Nepal. Želeli smo si na toplo, zato pojdimo na jug, smo si rekli.

27. novembra smo se odpeljali proti 5 ur oddaljenem narodnem parku Chitwan. Pot do tja je bila razburljiva, saj je potekala po izredno slabi, prepadni, ovinkasti cesti, polni gneče ter počasnih tovornjakov, ki smo jih nenehno prehitevali. V parku smo si ogledali njihovo tradicionalno vas, pluli z drevaki, jahali slone, hodili po džungli ter odšli na jeep safari. Domen se je edini odločil za kopanje s sloni. Od živali smo videli slone, nosoroge, krokodile, opice, srne, jelene ..., le pravega tигра ne.

29. novembra smo se odpeljali v Lumbini, ki je rojstni kraj Bude. Tukaj smo videli veliko templjev in samostanov. V Katmandu smo se vrnili naslednji dan pozno popoldan. Ostal nam je še en prost dan v Katmanduju, ki smo ga izkoristili za zadnje nakupe ter seveda pakiranje za odhod domov naslednji dan.

Domov smo odpotovali 2. decembra preko Abu Dhabija in Münchna, v Ljubljani pa smo pristali naslednji dan ob 12.30. Pred ponovnim snidenjem s prijatelji in z domačimi sem imel skoraj malo treme, toda ko sem stopil v avlo letališča in ob glasu harmonike zagledal tiste sijoče obraze, ki so me pričakali, je bilo veselje v srcu nepopisno.

Odprava je bila popolna ne le zaradi osvojenega vrha, temveč tudi zaradi odlične družbe, ki je držala skupaj vseh pet tednov. Hvala Janez, Domen, Janez.

Ko odideš na takšno odpravo, se šele zaveš, kakšne skrbi povzročiš svojim najbližjim, zato hvala za vse ter vso pomoč, da je življenje normalno teklo naprej.

Avantura Balkan

Slavko Rožič

Naključja nas vodijo skozi življenje in tudi tokrat je splet naključij botroval, da sem se konec februarja namesto v Afriko podal na turno smučanje v Bolgarijo. Pridružil sem se enajstim preprostim turnim smučarjem, ki se ne obremenjujejo s titulami in preprosto želijo živeti življenje. Ker se dobro počutijo v gorah in so izvrstni smučarji, smo hitro našli vzajemno mero spoštovanja in prijateljstva, kar je bila odlična podlaga za šest nepozabnih dni v bolgarskih gorah.

Bolgarija

Članstvo v EU: 2007

Glavno mesto: Sofija

Celotna površina: 111 910 km²

Prebivalstvo: 7,6 milijona

Denarna enota: bolgarski lev (лв)

Prva noč. Nočna vožnja preko Balkana po že znani poti mimo Beograda in Niša. Naprej pa potovanje v neznano. Sofija, prestolnica najstarejše evropske države, ustanovljena leta 632. Potovanje se konča v mestecu Separaja Banja po dvanajstih urah vožnje in 1100 km cest. Samo ena noč ...

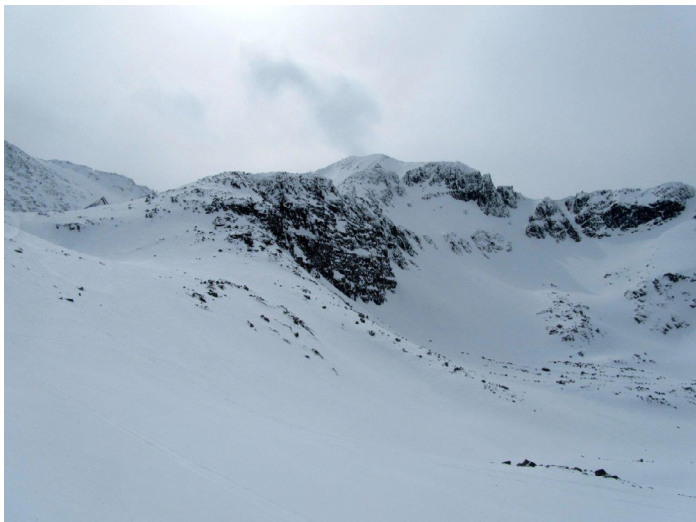

Strmine nad kočjo pri Rilskih jezerih (foto: Slavko Rožič)

Še isti dan se odpravimo do kočje pri Rilskih jezerih, kjer prvič preizkusimo vesine, strmine in pobočja, zasnežena s pršičem. Čisti užitek. Spanje za nekaj evrov in precej treme pred prihajajočim dnevom. Tomica, naš vodnik iz Makedonije, napoveduje turo, dolgo 12 ur.

Naslednji dan. Maljevica (2729m) je bila že na pogled precej daleč, kaj šele peš. Pri prečanju neskončnih grebenov so se pred nami odpirali prekrasni prizori, neskončne strmine in gore, kamor koli je segalo oko. Končno smo jo našli, popolno "flanko". Čisto, nedotaknjeno. Na njej smo pustili sledove, ki jih je kmalu zabrisal veter, naši spomini bodo ostali. Dan je bil dolg, vrh smo osvojili in se po dvanajstih urah prijetno utrujeni vrnili nazaj v hotel.

Tretji dan. Samokov, mestece le nekaj kilometrov proč od Borovca je bilo izhodišče za vzpon na Musalo (2925m). Nanjo vodi precej neposrečena pot, opremljena s klini in jeklenicami. Najvišji

Musala (foto: Slavko Rožič)

Veliki Poležan (foto: Slavko Rožič)

vrh na Balkanu privlači množice predvsem poleti. Z vrha smo odsmučali na sever po kuloarju, ki je ponujal smučanje s strmino okrog 35 stopinj. Razen precej moteče difuzne svetlobe smo spet zadovoljni zaključili smučanje skoraj kilometer in pol nižje v Borovcu.

Četrti dan smo se prepeljali do Banskega, mondenega smučarskega centra na jugu Bolgarije. Za vzpon do koče Goce Delčev v osrčje gorovja Pirin smo kljub drugačnim namenom Tomice izkoristili žičnico in se raje še isti dan povzpeli do Bezboga (2653 m). Na vrhu smo videli, da bog je, vsaj smučarski. Podaril nam je nedotaknjene vesine Velikega Poležana (2851 m). Borči je vriskal kot otrok, tudi ostali smo uživali pri spustu po steni in nato po neskončnih pobočjih nazaj do koče Goce Delčev.

Večer je minil v dokazovanju nekih drugih vrlin, čas je dobil svojo relativnost in jutro se je pojavilo prezgodaj. Vreme pa še kar na višku, brez oblaka, temperatura ravno pravšnja in žeja ne prehuda.

Peti dan smo se mimo jezera Janeta Sandanskega odpravili v dolino pod Džangalom. V neskončnih prostorih smo iskali prehod do Tevnoga jezera (Temno jezero), spotoma pa opazili krasno vesino vrha z imenom Dzano (2668 m). Komu mar, če je popolnoma izven smeri našega cilja, za 500 m čiste poezije se je splačalo. Čas je

Po jezeru Janeta Sandanskega (foto: Slavko Rožič)

relativen in mi smo ga imeli na voljo za cel dan. Spotoma smo se povzpeli še na Momin dvor (2722 m) in turo zaključili v koči ob Temnem jezeru, ki so jo prišli odpret samo za nas. Popoldan smo naredili kratko usposabljanje za iskanje z žolnami, "ta stari" smo gasili visokogorsko žejo s pivom in opazovali mladce, ki so preko velike skakalnice izvajali akrobacije, padci pa so se končali v kot puh mehkem pršiču ... V ozadju pa divje lepa Kamenica.

Za lažje razumevanje

Goce Delčev je bil makedonski in bolgarski revolucionar, narodni junak s konca 19. stoletja. Zavzemal se je za samostojno Makedonijo in Trakijo, padel je v spopadih s Turki, ki so v tem času okupirali to področje.

Tudi Jane Sandanski je bil revolucionar iz istega obdobja, ki se je prav tako zavzemal za samostojnost Makedonije, in velja za narodnega junaka tako v Bolgariji kot Makedoniji. Seveda je potrebno vedeti, da je bil del današnje Bolgarije na širšem področju gorovja Pirin včasih imenovan Pirinska Makedonija in prebivalci v večini Makedonci. Od tod navedbe o dvojnem čaščenju teh dveh revolucionarjev kot nacionalnih junakov.

Musala – iz arabščine Mus

Allah , blizu boga, mesto za molitev.

Gora v pogorju Rila.

(foto: Slavko Rožič)

Zadovoljni (arhiv: Slavko Rožič)

Takole je najstarejši udeleženec naše male odprave, 66-letni Stojan opisal našo dogodivščino:

»Izlet je zlogiral Tomica, spredaj neuničljivi Slavc, za metlo sekjuriti Janez, na sredi Brin z zdravniško torbo (vsebina: od injekcij do Jacka), za testiranje grap sta skrbela Borči in Niko, posebni efekti – Urban in Matic, v rezervi še dva vsestranska Janeza, supervizor seveda Jurček, vsi pa smo s spoštovanjem opazovali, kaj počne Levko.«

Zadnji dan smo se preko sedla spustili nazaj do jezera, sledil je vzpon do koče pod Bezbogom in spust v dolino. S tem smo zaključili smučarski del odprave. Na poti proti Sofiji smo si ogledali še svetovno znan samostan Rila, ki je del svetovne dediščine pod okriljem Unesca. Od tu se je začelo pokristjanjevati narode na Balkanu, zasledil sem tudi izraz »balkanski Jeruzalem«. Duhovno navdahnjeni smo bili pripravljeni na epilog:

»V to deželo bi se rad še kdaj vrnil, pa ne enkrat. Lahko večkrat. Predvsem, ker je drugačna od zahodnega in slovenskega načina osvajanja in zbiranja vrhov, ker koče niso kapitalistične podružnice na uslugo petičnim sebi pomembnim planincem. V Bolgariji smo našli prvinski stik z gorami in ljudmi, poštenimi in prijaznimi, pa čeprav jim včasih ponižujoče pravimo Balkanci ...«

Kamenica (foto: Slavko Rožič)

Popolna "flanka" (foto: Jure Noč)

Rilski samostan (foto: Slavko Rožič)

Padec naveze Cankar-Perko v severni steni Storžiča

Peter Rožič

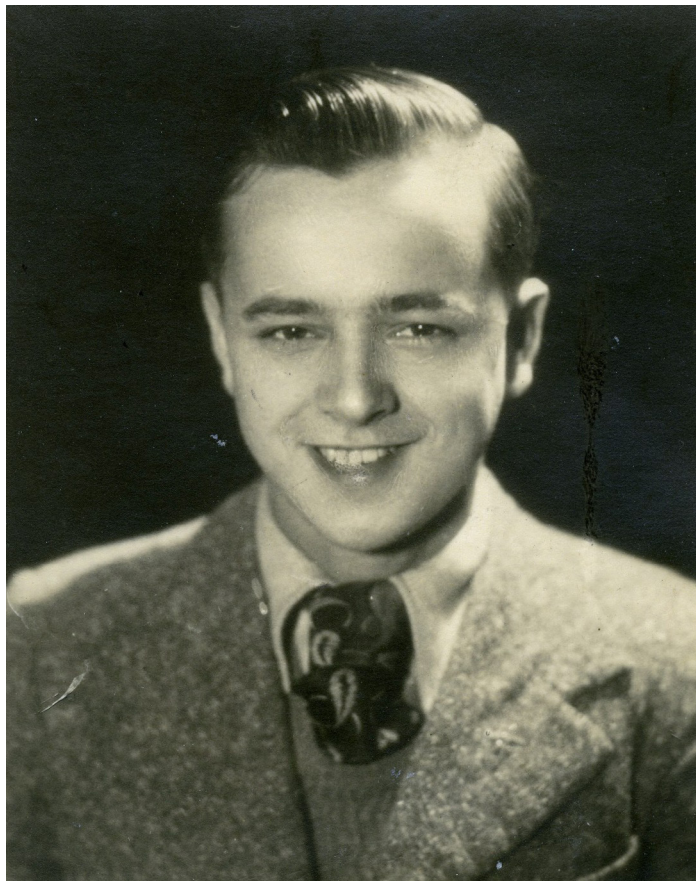
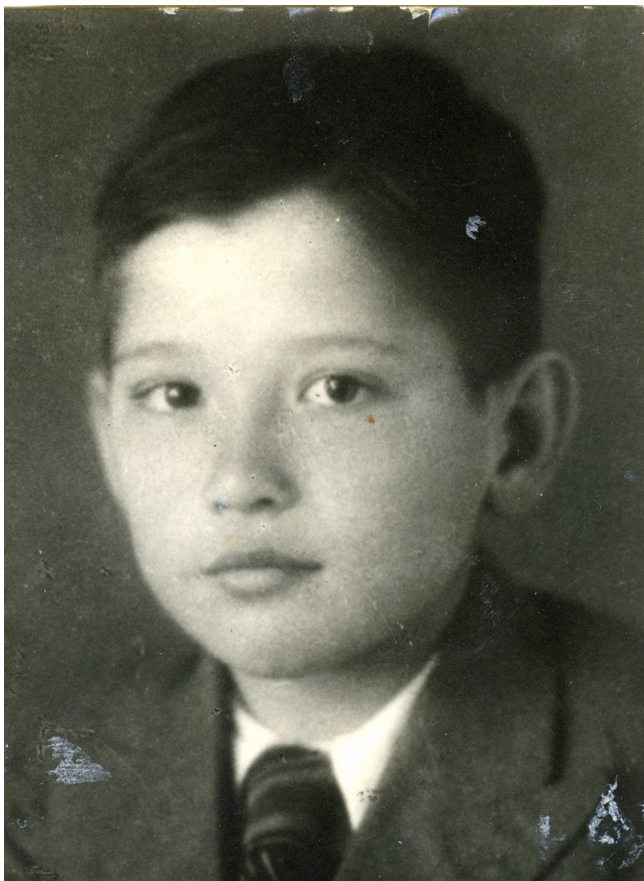

Peter Rožič (foto: Vili Vogel)

Prva leta po drugi svetovni vojni so se začeli prebujati tudi Alpinistični odseki po Sloveniji. Tržiški je ponovno zaživel leta 1946 pod vodstvom Mirka Mežka. Peščici starejših, ki je preživela vojno vihar, so se pridružili predvsem mladi zagnani planinci. Najprej pri obnovi planinskih postojank, nato pa z velikim veseljem pri gradnji bivaka v severni steni Storžiča. Prav s postavitvijo bivaka v letih 1947–1948 so ustvarili pogoje za še množičnejše obiske storžiške severne stene. Pomanjkanje opreme in neizkušenost jih pri tem nista ovirali, saj je bila želja prevelika. Glede na to, da je bilo starejših in izkušenih alpinistov malo, so se mladi v steno podali sami. To je lahko tudi eden izmed razlogov za nesrečo, ki se je zgodila šestnajstletnemu **Jožetu Cankarju** in osemnajstletnemu **Ediju Perku** 10. julija 1949 v severozahodnem razu Storžiča.

V arhivu GRS Tržič sem našel tale zapis:

"Ponesrečena sta šla v nedeljo 10. Julija 1949 iz Koče pod Storžičem plezat v Storžič. Nahrbtnik sta pustila v koči, vzela sta s seboj vrv, kladiva in kline ter se podala do Bivaka. Namenila sta se preplezat smer Grebeni Storžiča ali Črni graben. Čakala sta tovariša s katerimi so bili zmenjeni za turo, ker ga dolgo ni bilo sta šla sama. Pri Bivaku sta se verjetno odločila, da gresta plezat greben, ker je smer lažja kot v Črnem grabnu. Storžič jima je bil poznan, saj sta naredila že razne plezalne vzpone vendar vedno z kakim že bolj izvežbanim tovarišem. Smer ki sta jo plezala cenimo s III. težavnostno stopnjo vendar je radi krušljivosti

Ponesrečena Jože Cankar in Edi Perko (arhiv GRS Tržič)

treba precej paziti. Isti dan je to smer preplezala pred njima ena partija naših članov.

Preplezala sta že več kot 250 metrov višine, t.j. dve tretjini smeri do vrha. Ker je mesto, kjer sta že bila lažje, sta premalo pazila in opustila varovanje, vkljub temu pa bila še navezana. Mesta za varovanje so tam prav dobra in bi ob padcu varujoči tovariš sigurno lahko rešil drugega. Kot smo na licu mesta ugotovili je prišel Perko Edi že na travnato gredino grebena. Cankar je plezal za njim in bil pod vrhom. Ker sta imela 40 m vrv je Cankar imel polovico vrvi povite okoli sebe. Plezala sta v okovankah kar pa izključuje pogoj za nesrečo, ker sta bila že na deloma poraslem terenu. Cankarju je verjetno spodrsnilo oz. je omahnil in potegnil za seboj Perkota. Med padcem sta se odbijala in padla v kratko grapo kjer sta obležala ca 10 metrov vsaksebi. Bila sta takoj mrtva. Padla sta skupno ca 35-40m.

Reševanje

Ker je Cankar imel službo šele v ponedeljek popoldne se nam ni vrnitev tovarišev v Tržič zdela nič sumljiva. Ker sta bila malo bolj počasna oz. flegmatična smo računali, da sta ostala pod Storžičem in se preko dopoldneva vrneta v Tržič. Da ju ni bilo domov smo bili obveščeni šele v ponedeljek zjutraj ko Perkota ni bilo v službo. Poizvedeli smo za vse okoliščine vendar je vse kazalo, da ne gre za nesrečo. Ker so nekateri planinci ostali v nedeljo zvečer pod Storžičem in so se imeli vrniti v Tržič v ponedeljek od 8 do 9 Ure smo pripravili in obvestili med tem časom naše reševalce, ki so se opremili in bili pripravljeni da gremo iskat tovariša ako se nista vrnila v Kočo pod Storžičem. Okrog 8 ure smo dobili obvestilo, da Cankarja in Perkota do 6 ure zjutraj še ni bilo v koči. V koči da se nahaja en nahrbtnik od neznanega v katerem so plezalki, ugotovili smo lahko, da je bil od katerega izmed pogrešanih.

Takoj smo odšli pod Storžič ter vzeli s seboj še potrebno opremo. S seboj smo imeli 8 vrvi, kline, karabince, kladiva, reševalno vrečo, gramingerjev sedež, lekarno in hrano za reševalno moštvo. Bili smo trije gorski reševalci in 6 ostalih plezalcev. Med potjo smo poizvedovali, ako bi bila imenovana kje v vasi ali na kaki drugi planini v okolici Storžiča, vendar ni bilo nobenega sledu. Tudi pod Storžičem jih nismo našli. Pregledamo nahrbtnik in spoznamo, da je Perkotov. Izpraševali smo planšarico, pastirje in gozdarje ako so slišali kake klice, pa niso ničesar ne po noči ne v jutro. Povzpeli smo se z vso opremo do bivaka.

Tu smo napravili načrt za iskanje ponesrečenih. Ker na vse naše znake nismo dobili nobenega odziva je nastala verjetnost, da sta se tovariša res smrtno ponesrečila. Ker nismo mogli ugotoviti smeri kjer sta šla plezat smo se razdelili v tri grupe, reševalni material smo v večini pustili pri Bivaku. Vsaka naveza je šla plezat v drugo smer-dogovorili smo se ako kaka naveza najde kako sled da da ostalim signal. Okrog 3 ure je naveza na Grebenih dala signal, da so naleteli na ponesrečenca in da sta mrtva. Ostali dve navezi sta se vrnili do Bivaka vzeli vrvi, drog in juto ter začeli plezati v smeri do ponesrečencev. Priplezali smo do tovarišev, povezali mrtva v juto in pripravili vse za spuščanje. Reševanje oz. spuščanje in varovanje je bilo radi strmeh in krušljivosti precej nevarno ter zamudno. Vseeno se nam je posrečilo spraviti trupli v grapo pod Bivakom že do noči. Spuščali smo vseskozi preko strmih skokov naravnost na prodišče levo od Bivaka

Ker so bili reševalci vsi izmučeni so se vrnili v Kočo pod Storžičem, ponesrečena smo lepo položili k snegu ki je bil še v grapi. 6 tovarišev je ostalo v koči trije pa so se vrnili v Tržič da obvestijo svojce in pripravijo vse za pogreb. Ostalih šest tovarišev je rano v jutro pristopilo spet do Bivaka ter spravilo nato s spuščanjem trupli do plazov. Ostali trije so se tudi zjutraj vrnili pripeljali krsti do pod senožeti in organizirali voznika za prevoz. Skupno smo potem prenesli trupli do steze oz. poti ki vodi na Škarjev rob ter dali na voz in odpeljali v dolino"

To je bila ena izmed prvih povojnih nesreč cele naveze kateri so sledile še nekatere predvsem v petdesetih in šestdesetih letih. Tipično pri skoraj vseh je, da so se zgodile v lažjih delih stene ob so časnem napredovanju brez varovanja (plezalca pa še vedno navezana).

Zanimiv pogled na to nesrečo in na prvo srečanje s smrtjo prijateljev alpinistov je opisal tudi Franci Primožič – Krv in v Zborniku ob 50. letnici GRS Tržič:

"Čutili smo, da bomo priče prve povojne smrtni nesreče med tržiškimi alpinisti. Pod zahodnim grebenom sta nekaj metrov narazen ležala oba mlada alpinista – Edi in Joža. Resnico, kako je prišlo do nesreče – mogoče je prvi omahnil in drugega potegnil za seboj, ali pa tudi ne – sta vzela s seboj v prerani grob. Ob tej reševalni akciji, ko sem prvič pred seboj videl mrtvega človeka in to prijatelja alpinista, sem nehote pomislil, ali sta pre-

plezana smer in uspeh sploh vredni tolikšnih žrtev. Na mene mladega alpinista – reševalca, je ta nesreča pri vsej moji kasnejši alpinistični dejavnosti močno vplivala. Resen ukaz vodje reševalne akcije pa je premagal temačne misli. Treba je bilo misliti na transport v dolino."

Vsak človek se čustveno odzove na srečanje s smrtjo, tudi reševalci. Eni to pokažejo, drugi pa to nosijo v sebi in tem je mogoče še težje. Meni se še danes po toliko letih od nesrečnega plazu na Zelenici, ki je bil usoden za učitelje in učence Iskrine šole, ko grem tam mimo, nekje iz podzvesti prikrade slika, kako smo v temi in globokem snegu na rokah nosili ponesrečenega učitelja tistih nekaj sto metrov do zgornje postaje žičnice. Pot je bila strma in ni in ni je hotelo biti konec.

Vsak izmed reševalcev, ki se je kdaj znašel v podobni situaciji, verjetno v svoji podzvesti hrani kakšno podobno sliko.

Opomba: Zapisi so prepisani v originalu in niso lektorirani. Tako ostanejo v prvotni obliki in ne spreminjamo zgodovinske vrednosti zapisa.

Viri:
Arhiv GRS
Zbornik 50.let GRS Tržič
Slike: Arhiv GRS Tržič

Transport ponesrečenih fantov. Reševalci: z leve stojijo Karol Globočnik, Drago Štefe, Jože Januš, Marjan Salberger, z leve sedijo: neznan, Nadko Salberger, Jože Jagodic, Jernej Perko, Lojze Zaletel in Franc Primožič (foto: arhiv GRS Tržič)

Pogrebni sprevod skozi Tržič (arhiv GRS Tržič)

Nekaj statističnih podatkov GRS Tržič

Primož Štamcar

Primož Štamcar (foto: Vili Vogelnik)

V letu 2013 so opravili izpit za gorskega reševalca Domen Bole, Grega Bahun in Blaž Belhar.

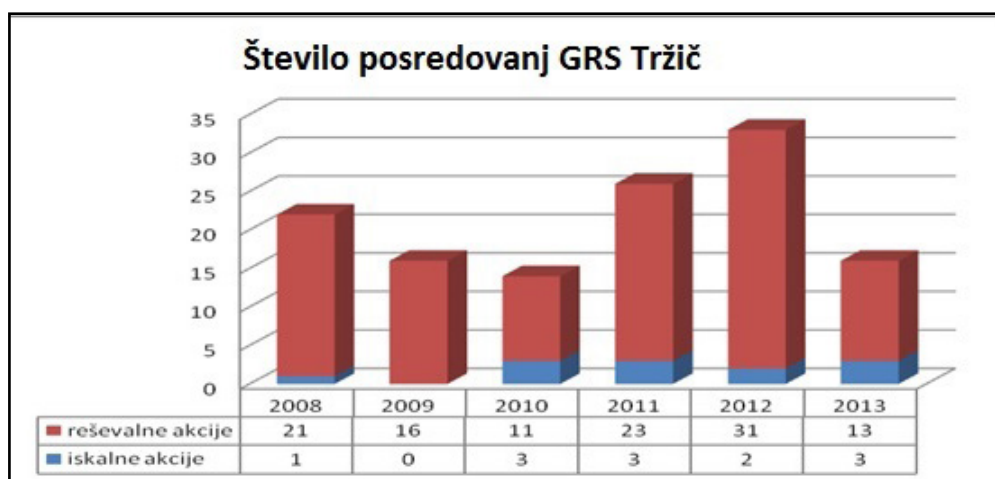
Kot pripravnika pa smo v društvo sprejeli Mateja Štularja.

Sedaj pa pogledajmo posredovanja GRS Tržič za nekaj let nazaj.

Število posredovanj, ki jih GRS Tržič letno opravi v zadnjem obdobju, je med 14 in 26, z izjemo leta 2012, ko je bilo opravljenih kar 33 reševanj. To je bilo do sedaj tudi največje število opravljenih reševanj letno. V letu 2012 je bilo povprečno izvedeno eno reševanje na približno vsakih 11 dni oziroma 2,75 reševanj na mesec. Večletno povprečje (povprečno število letnih reševanj v zadnjih 10 letih) se je v zadnjih letih dvignilo s 16,6 (leta 2008) na 21,2.

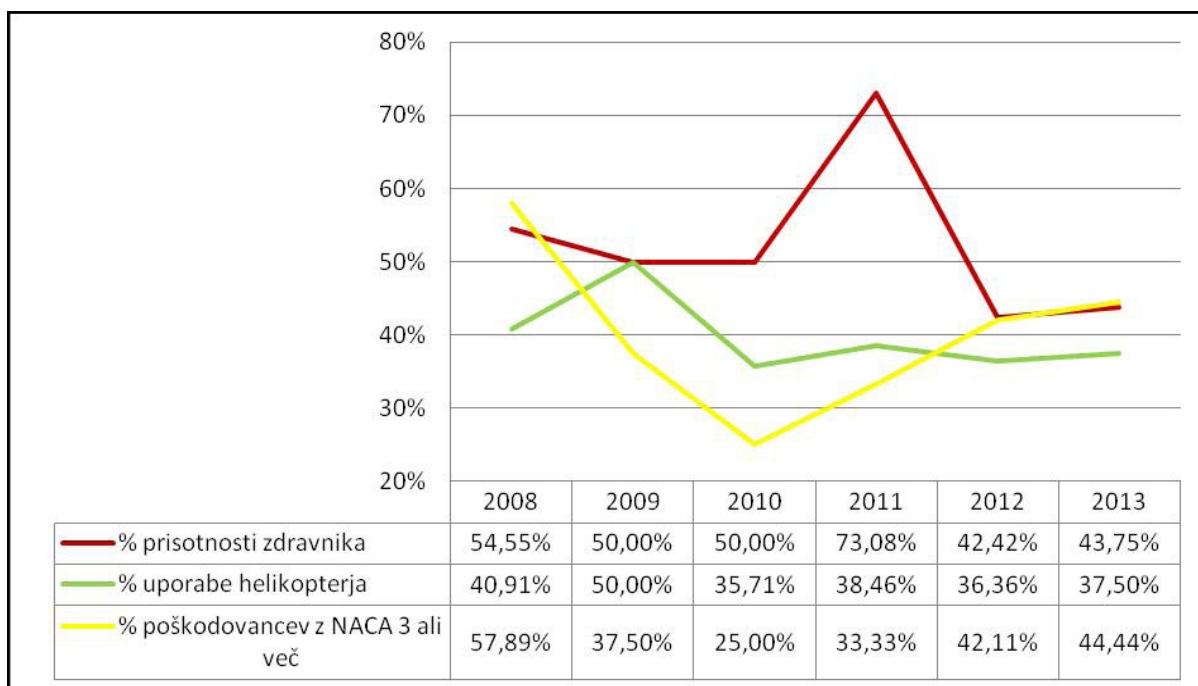
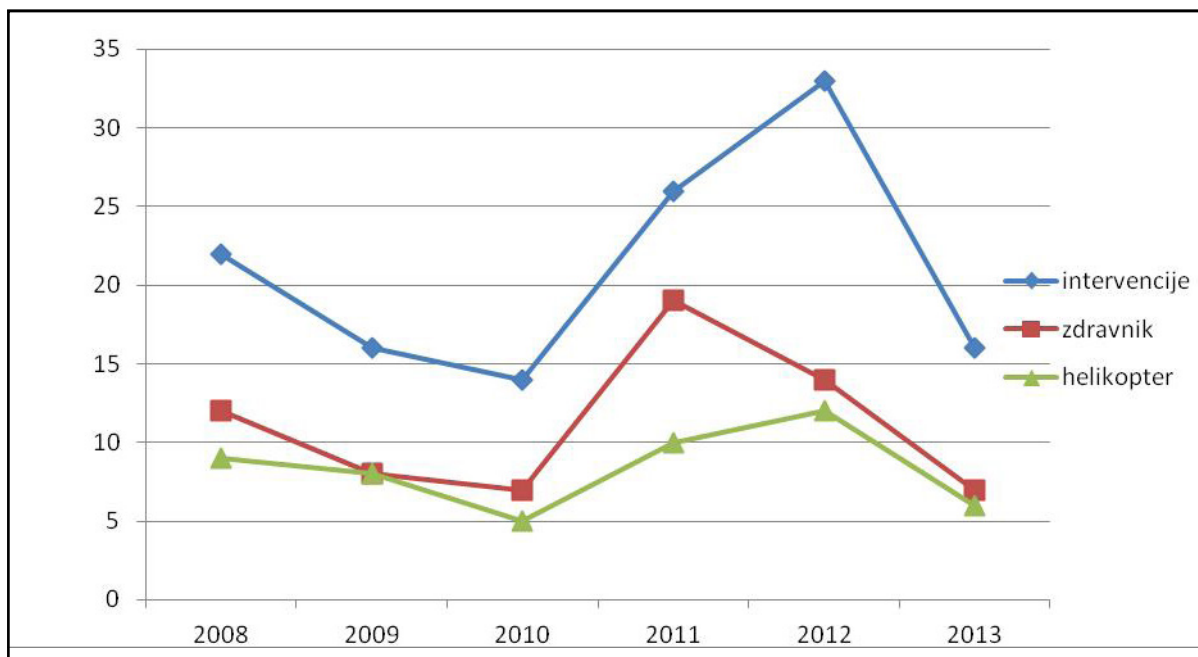
Udeležba zdravnika in helikopterja pri reševanjih

Helikopter je v veliko pomoč pri reševanjih v gorah, prednost, ki je lahko življenjskega pomena za ponesrečence kot tudi za reševalce. Organiziranost helikopterskega reševanja v Sloveniji je na takšni stopnji, da lahko uporabimo helikopter vedno, kadar to zahtevajo okoliščine (predvsem poškodbe, oddaljenost mesta nesreče, ostali pogoji). Vendar ima uporaba helikopterja pri reševanju v gorah tudi omejitve – predvsem v slabih vremenskih razmerah (veter, megla) in v nočnem času je helikoptersko reševanje običajno neizvedljivo. Včasih pa uporaba helikopterja glede na okoliščine pri reševanju ni nujna niti potrebna.

V zadnjih letih helikopter sodeluje povprečno pri 39 % vseh opravljenih posredovanj GRS Tržič.

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	SKUPAJ
intervencije	22	16	14	26	33	16	127
zdravnik	12	8	7	19	14	7	67
helikopter	9	8	5	10	12	6	50

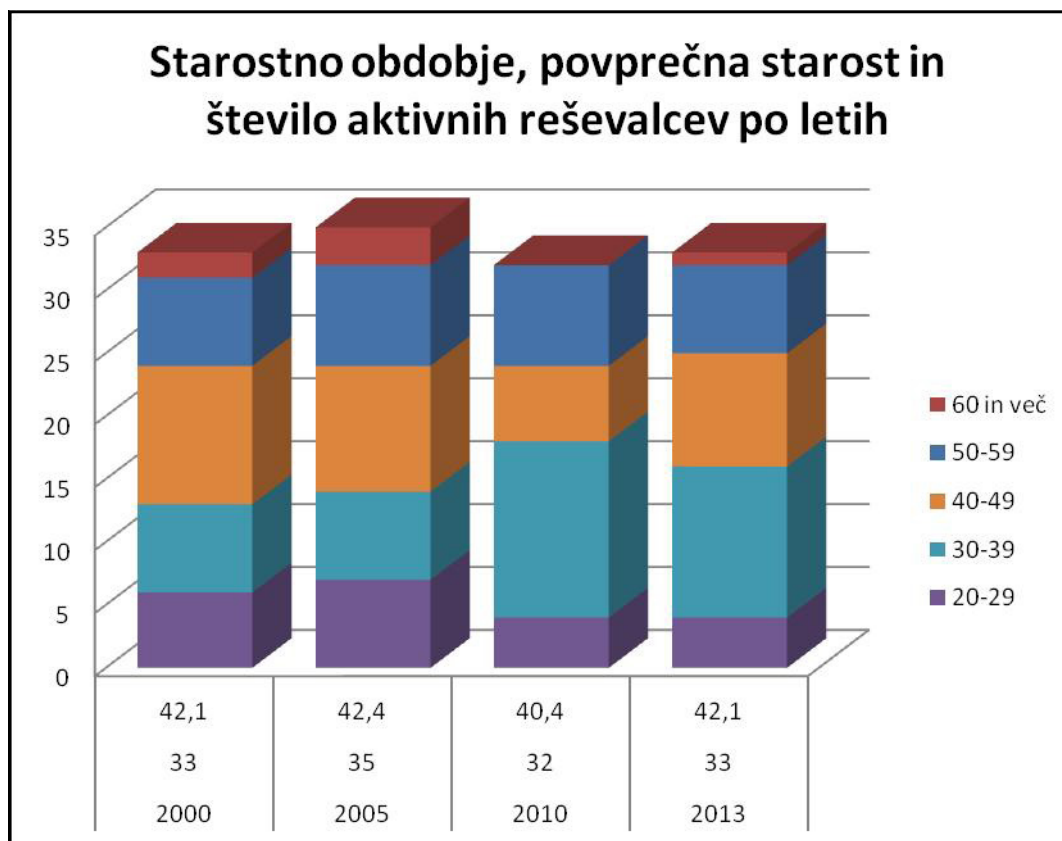

V gorskem reševanju sodelujejo tudi zdravniki gorski reševalci, ki so nepogrešljiv člen kvalitetne oskrbe poškodovancev že na samem terenu, opravljajo pa tudi nadzor in oskrbo poškodovancev med transportom do zdravstvenih ustanov v dolini. Gorska reševalna služba opravlja tudi posredovanja in pomoč obiskovalcem gora ali v drugih težko dostopnih terenih, kadar le-ti niso poškodovani (zašli, izgubljeni, omagani, reševanje živali in premoženja, druge intervencije ...). V takih primerih pomoč in sodelovanje zdravnika nista vedno nujno potrebna.

V GRS Tržič z zadovoljstvom ugotavljamo, da je naš član – zdravnik kljub mnogim obveznostim prisoten na veliko reševalnih intervencijah, tudi klasičnih, brez uporabe helikopterja. Na reševanjih v tržiškem koncu pa seveda velikokrat sodelujejo tudi drugi zdravniki gorski reševalci, predvsem kot letalci reševalci zdravniki – v helikopterskih ekipah GRS. Zdravnik GRS je bil v zadnjih letih povprečno prisoten na 52 % vseh opravljenih posredovanj GRS Tržič.

V gorah se vsako leto zgodi kar nekaj nesreč s težjimi poškodbami, pri katerih je sodelovanje helikopterja z zdravnikom zaradi hitrejšega dostopa ter hitrega prevoza v bolnišnico zelo pomembno in koristno. Odstotek ponesrečenih, ki imajo poškodbe po NACA indeksu 3 ali več (težje poškodbe), se v zadnjih letih giblje med 25 in 50.

Na koncu pa še podatki o starostni strukturi operativnega moštva Društva GRS Tržič.

leto	število reševalcev	povprečna starost	20-29	30-39	40-49	50-59	60 in več
2000	33	42,1	6	7	11	7	2
2005	35	42,4	7	7	10	8	3
2010	32	40,4	4	14	6	8	0
2013	33	42,1	4	12	9	7	1

Na starostno strukturo reševalcev vpliva več različnih faktorjev. V Tržiču že vsaj 15 let skrbimo, da ob sodelovanju z alpinističnim odsekom podmladek reševalcev dobimo večinoma od tam. Glede starosti so seveda eno želje, drugo pa je realnost ob današnjem tempu življenja.